

กฎหมายล้มละลาย Bankruptcy Law

ธีรทัย เจริญวงศ์

ครั้งที่ ๒ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายในกรณีอื่น

- กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายกรณีลูกหนี้ตาย (มาตรา ๘๒ ถึง มาตรา ๘๗)
- ผู้ชำระบัญชีขอให้หนีตบุคคลล้มละลาย (มาตรา ๘๘ ถึง มาตรา ๙๐)

กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายกรณีลูกหนี้ตาย

มาตรา ๘๒ ในกรณีที่ลูกหนี้ตาย หากปรากฏว่าถ้าลูกหนี้ยังคงมีชีวิตอยู่เจ้าหนี้อาจฟ้องให้ล้มละลายได้แล้ว เจ้าหนี้อาจฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัตินี้ได้ แต่ต้องยื่นคำฟ้องต่อศาลภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ลูกหนี้ตาย

มาตรา ๘๓ ในการฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้ตามความในมาตราก่อน เจ้าหนี้จะต้องขอให้เรียกทายาทหรือผู้จัดการมรดก หรือผู้ปกครองทรัพย์สิน เข้ามาแก้คดีแทนลูกหนี้ที่ตายนั้น

ถ้าบุคคลที่ถูกเรียกไม่มาศาล หรือมาศาลแต่คัดค้านว่าตนไม่ใช่ทายาทหรือผู้จัดการมรดก หรือผู้ปกครองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ตายก็ดี หรือว่าตนไม่จำเป็นต้องยอมรับฐานะเช่นนั้นได้ตามกฎหมายก็ดี ให้ศาลทำการไต่สวน ถ้าศาลเห็นว่าบุคคลนั้นควรเข้าแก้คดีแทนลูกหนี้ที่ตาย ก็ให้สั่งเป็นผู้แทนลูกหนี้นั้น มิฉะนั้นให้สั่งให้เจ้าหนี้จัดการขอให้เรียกบุคคลอื่นเข้ามาแก้คดีแทนลูกหนี้ที่ตายต่อไป

หลักเกณฑ์การฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้ที่ถึงแก่ความตาย

๑. ถ้าลูกหนี้ยังมีชีวิตอยู่ เจ้าหนี้อาจฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายได้

ฎ.๕๓๐๐/๔๘ ลูกหนี้เป็นหนี้โจทก์ตามคำพิพากษาอันเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้ โดยแน่นอนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และไม่มีทรัพย์สินใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้ เป็นกรณีที่โจทก์อาจฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ถ้าลูกหนี้ยังมีชีวิตอยู่ เมื่อลูกหนี้ถึงแก่ความตายแล้ว ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้จัดการทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้จึงชอบแล้ว

๒. ต้องฟ้องคดีต่อศาลภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ลูกหนี้ตาย ลูกหนี้ตายก่อนฟ้อง โจทก์ฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินเด็ดขาดไม่ได้ ต้องฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้ตาม **ม.๘๒**

ฎ.๑๒๐/๓๖ จำเลยถึงแก่ความตายก่อนโจทก์ฟ้องคดี แสดงว่าขณะที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ จำเลยไม่มีสภาพเป็นบุคคลตามกฎหมาย ไม่อาจเป็นคู่ความในคดีได้ โจทก์จึงไม่อาจยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลได้ แต่เมื่อศาลรับฟ้องไว้แล้วจึงต้องจำหน่ายคดี

๓. ต้องเรียกทายาท หรือ ผจก.มรดก หรือผู้ปกครองทรัพย์เข้ามาในคดี แม้ ผจก.มรดกของลูกหนี้ที่ตายถูกพิทักษ์ทรัพย์ก่อนแล้ว ก็ไม่กระทบสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะฟ้องคดี

ฎ.๔๒๖๒/๕๖ การฟ้องขอให้จัดการทรัพย์มรดกของลูกหนี้ที่ตายตาม ม.๘๓ เจ้าหนี้จะต้องขอให้เรียกทายาทหรือผู้จัดการมรดก หรือผู้ปกครองทรัพย์ เข้ามาแก้คดีแทนลูกหนี้ที่ตาย การที่โจทก์ฟ้องขอให้จัดการทรัพย์มรดกของ ส. ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย โดยมีคำขอให้หมายเรียก ธ. ซึ่งเป็น ผจก.มรดกของ ส. เข้ามาแก้คดีแทนลูกหนี้ที่ตาย จึงชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว ส่วนที่ ธ.ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในคดีอื่นก่อนโจทก์ฟ้องคดีนี้ หาได้กระทบสิทธิของโจทก์ที่จะฟ้องขอให้จัดการทรัพย์มรดกของลูกหนี้ที่ตายไม่

ต้องไต่สวนให้ได้ความว่าเป็นทายาทหรือ ผจก.มรดกหรือผู้ปกครองทรัพย์ของลูกหนี้ที่ตาย

ฎ.๒๔๙๘/๕๙ โจทก์ฟ้องกองมรดกของจำเลยที่ ๕ โดย รฐ. จำเลยที่ ๔ ในฐานะทายาทจำเลยที่ ๔ ให้การว่า จำเลยที่ ๕ มีบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นทายาทโดยธรรม ส่วนจำเลยที่ ๔ เป็นเพียงพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกับจำเลยที่ ๕ ไม่มีหน้าที่แก้คดีแทน ตามคำให้การของจำเลยที่ ๔ ปฏิเสธว่าจำเลยที่ ๔ ไม่ใช่ทายาทหรือผู้จัดการมรดกหรือผู้ปกครองทรัพย์ของจำเลยที่ ๕ ที่ตาย หรือว่าตนไม่ยอมรับฐานะเช่นนั้นตามกฎหมาย ศาลจึงต้องไต่สวนให้ได้ความดังกล่าว และมีคำสั่งตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.๒๔๘๓ มาตรา ๘๓ วรรคสอง

๔. เจ้าหนี้จะฟ้องคดีให้ทายาทของลูกหนี้ล้มละลายไม่ได้ ต้องฟ้องขอให้จัดการทรัพย์มรดกของลูกหนี้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย

ฎ.๒๐๘/๓๑ โจทก์นำหนี้ของผู้ตายมาฟ้องจำเลยทั้งสามซึ่งเป็นทายาทให้ล้มละลาย หนี้ดังกล่าวจึงมีใช้หนี้ที่จำเลยทั้งสามจะต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว แม้จำเลยทั้งสามจะเป็นทายาทผู้มีสิทธิได้รับมรดกของผู้ตาย ซึ่งจะต้องรับไปทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่างๆของผู้ตายที่โดยสภาพไม่เป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้ด้วยก็ตาม ก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์มรดกที่จะตกได้แก่ตนตาม ป.พ.พ. ม.๑๖๐๑ และตามคำฟ้องระบุเพียงว่าจำเลยทั้งสามเป็นทายาทของผู้ตาย โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยแต่ละคนได้รับมรดกไว้เป็นจำนวนเท่าใด เพียงพอที่จะชำระหนี้แทนผู้ตายหรือไม่ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสามให้ล้มละลายได้

ฎ.๓๒๔๒/๔๓ ตามหนังสือรับสภาพหนี้เป็นเพียงจำเลย ในฐานะผู้จัดการมรดกและทายาทของ ด. ยอมรับสภาพหนี้ของ ด. ต่อโจทก์ หากจะมีผลผูกพันจากการรับสภาพหนี้ กองมรดกของ ด. เท่านั้นที่จะต้องรับผิดชอบในหนี้สินตามหนังสือรับสภาพหนี้ ไม่อาจถือได้ถึงขนาดว่าจำเลย ยอมรับเข้าผูกพันตนเป็นลูกหนี้แทนในลักษณะแปลงหนี้ใหม่ด้วยเปลี่ยนตัวลูกหนี้ โจทก์จึงนำหนี้ตามฟ้องมาฟ้องจำเลยในฐานะผู้จัดการมรดกของ ด. ให้ล้มละลายไม่ได้ ขอบที่จะฟ้องขอให้จัดการทรัพย์มรดกของ ด. ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ต่อไป

ฎ.๗๒๘๐/๖๐ แม้ผู้ตายยื่นฎีกาหนี้ตาม คพช. ที่โจทก์นำมาเป็นมูลฟ้องขอให้จัดการมรดกของผู้ตายก็ตาม แต่ผลของ คพช.ศาลอุทธรณ์ย่อมผูกพันคู่ความในกระบวนการพิจารณาของศาลที่พิพากษาหรือคำสั่งนับแต่วันที่ได้มี คพช. หรือมีคำสั่ง จนถึงวันที่ คพช. หรือคำสั่งนั้นได้ถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับหรือดลเสียตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๑๔๕ ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ มาตรา ๑๔ จึงเป็นหน้าที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน โจทก์ยอมนำมาฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินมรดกของผู้ตายได้ ผู้ตายต้องรับผิดชอบตาม คพช. ต่อเจ้าหนี้อย่างลูกหนี้ร่วม เจ้าหนี้จะเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้แต่คนใดคนหนึ่งสิ้นเชิงหรือแต่โดยส่วนก็ได้ตามแต่จะเลือกตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๙๑ การที่เจ้าหนี้เดิมนำ จพบ. ยึดที่ดินซึ่งมีราคาประเมินขณะยึดและราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ใช้สำหรับเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมซึ่งไม่ว่าจะพิจารณาโดยใช้ราคาใดก็เพียงพอที่จะชำระหนี้แก่โจทก์ในส่วนที่จำเลยทั้งห้าต้องรับผิดชอบร่วมกันแล้ว ประกอบกับ ป.วิ.พ. มาตรา ๒๘๔ วรรคหนึ่ง (เดิม) บัญญัติห้ามมิให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม คพช. เกินกว่าที่พอจะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตาม คพช. พร้อมทั้งค่าค่าธรรมเนียมในคดีและค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี เจ้าหนี้ซึ่งเป็นโจทก์ยอมไม่สามารถที่จะบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ตายซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมเพิ่มเติมได้อีก กรณีมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จัดการทรัพย์สินมรดกของผู้ตายตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๘๒

หากศาลพิจารณาแล้วได้ความจริงตามที่ ม.๘๒ บัญญัติไว้
ม.๘๔ กำหนดให้ศาลมีคำพิพากษาให้จัดการทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้โดย
ไม่ต้องมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์กองมรดกของลูกหนี้เด็ดขาดก่อน

มาตรา ๘๔ เมื่อได้มีคำพิพากษาให้จัดการทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้แล้ว ให้ปฏิบัติการและจัดการทรัพย์สินมรดกนั้นตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้เท่าที่จะทำได้
 ผู้แทนลูกหนี้ที่ตายมีหน้าที่ยื่นคำชี้แจงตามมาตรา ๓๐ ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการนี้ให้คิดเอาได้จากทรัพย์สินมรดก

กรณีลูกหนี้ตายในระหว่างพิจารณา

มาตรา ๘๗ ถ้าลูกหนี้ได้ถึงแก่ความตายในระหว่างการพิจารณาก็ดี หรือเมื่อศาลได้พิพากษาให้ล้มละลายแล้วก็ดี กระบวนพิจารณาคงดำเนินต่อไป และให้นำบทบัญญัติในหมวดนี้มาใช้บังคับด้วย

กระบวนพิจารณากรณีลูกหนี้ตาย ใช้สำหรับลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา หากลูกหนี้เป็นนิติบุคคลที่ถูกชื้อออกจากทะเบียน เจ้าหนี้ต้องดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งให้จัดซื้อลูกหนี้กลับคืนเข้าสู่ทะเบียนเสียก่อน

ฎ.๒๕๔/๕๙ บริษัทจำเลยทั้งสามสิ้นสภาพนิติบุคคลตั้งแต่มื่อนายทะเบียนชื้อซื้อจำเลยทั้งสามออกเสียจากทะเบียนแล้ว ตาม ป.พ.พ. ม.๑๒๗๓/๓ แม้จำเลยทั้งสามยังไม่จดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีก็ตาม จำเลยทั้งสามจึงไม่มีสภาพนิติบุคคลไม่อาจเป็นคู่ความได้ตาม ป.วิ.พ. ม.๑ (๑๑) ประกอบด้วย พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลาย ม.๑๔ ทั้งไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้ไปดำเนินการตาม ป.พ.พ. ม. ๑๒๗๓/๔ เพื่อให้ศาลที่มีอำนาจสั่งให้จัดซื้อจำเลยทั้งสามกลับคืนเข้าสู่ทะเบียนเสียก่อนโจทก์ยื่นฟ้องโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสาม

ฎ.๑๘๑๐/๒๕๕๙ จำเลยที่ ๑ เป็นบริษัทร้างซึ่งนายทะเบียนได้ชื้อซื้อออกจากทะเบียนตาม ป.พ.พ. ม.๑๒๗๓/๓ ภายหลังบทบัญญัติ ม.๑๒๗๓/๓ มีผลใช้บังคับ ทำให้จำเลยที่ ๑ สิ้นสภาพความเป็นนิติบุคคลตั้งแต่วันที่นายทะเบียนชื้อซื้อจำเลยที่ ๑ ออกเสียจากทะเบียนเมื่อโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ ให้ล้มละลายเป็นคดีนี้ อันเป็นเวลาภายหลังจากที่จำเลยที่ ๑ สิ้นสภาพนิติบุคคลไปแล้ว ขณะฟ้องจำเลยที่ ๑ จึงไม่มีสภาพความเป็นนิติบุคคลที่จะให้โจทก์ฟ้องได้ ประกอบกับข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าโจทก์ร้องขอเพื่อให้มีคำสั่งจัดซื้อจำเลยที่ ๑ กลับคืนเข้าสู่ทะเบียนเสียก่อนที่จะฟ้องตาม ม.๑๒๗๓ แต่อย่างไร โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง ตาม ป.วิ.พ. ม.๑ (๑๑) และ ม.๕๕ ประกอบด้วย พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลาย ม.๑๔

ลูกหนี้ตายในระหว่างพิจารณา ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไม่ได้ ต้องพิพากษาให้จัดการทรัพย์มรดกของลูกหนี้ ตาม ม.๘๔

ฎ.๓๓๖๖/๔๐ จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ตายระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ จึงไม่อาจมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาดตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๔ ดังโจทก์ฎีกาขอมาได้ ศาลฎีกาจึงพิพากษาให้จัดการทรัพย์มรดกของลูกหนี้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๘๔

ฎ.๑๕๖๔/๔๓ จำเลยที่ ๑ ถึงแก่ความตายก่อนที่ศาลอุทธรณ์จะมีคำพิพากษาให้พิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๑ เด็ดขาด ถือว่าจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกหนี้ถึงแก่ความตายในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์จึงไม่อาจมีคำพิพากษาให้พิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๑ เด็ดขาดตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๑๔ ได้ กรณีเช่นว่านี้ โจทก์อาจขอให้จัดการทรัพย์มรดกของจำเลยที่ ๑ โดยโจทก์จะต้องขอให้เรียกทายาทหรือผู้จัดการมรดกหรือผู้ปกครองทรัพย์เข้ามาแก้คดีแทนลูกหนี้ที่ตายนั้นตามมาตรา ๘๓ และ ๘๗ ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ก่อน การที่ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาให้พิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๑ เด็ดขาดจึงไม่ชอบ

กระบวนการพิจารณาคดีกรณีลูกหนี้เป็นนิติบุคคล

มาตรา ๘๘ ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งได้จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น นอกจากเจ้าหนี้จะฟ้องขอให้ล้มละลายได้ตามความในหมวด ๑ แล้ว ผู้ชำระบัญชีของนิติบุคคลนั้น ๆ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้สั่งให้นิติบุคคลนั้นล้มละลายได้ ถ้าปรากฏว่าเงินลงทุนหรือเงินค่าหุ้นได้ใช้เสร็จหมดแล้วสินทรัพย์ก็ยังไม่พอกับหนี้สิน

เมื่อศาลได้รับคำร้องขอแล้ว ให้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของนิติบุคคลนั้นเด็ดขาดโดยทันที และให้ที่ประชุมเจ้าหนี้แต่งตั้งเจ้าหนี้คนหนึ่งขึ้น ให้มีสิทธิและหน้าที่เสมือนเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์

มาตรา ๘๙ เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งได้จดทะเบียน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอโดยทำเป็นคำร้องให้บุคคลซึ่งน่าสืบได้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลายได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีขึ้นใหม่

การฟ้องคดีกรณีนิติบุคคลเป็นบริษัทฯ ร้าง

การฟ้องบริษัทฯ ร้าง จะต้องดำเนินการให้ศาลที่มีอำนาจสั่งให้จัดซื้อนิติบุคคลนั้นกลับคืนเข้าสู่ทะเบียนเสียก่อน

ฎ.๒๕๔/๕๙ บริษัทจำเลยสิ้นสภาพนิติบุคคลตั้งแต่เมื่อนายทะเบียนขีดชื่อจำเลยออกเสียจากทะเบียนแล้วตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๗๓/๓ แม้จำเลยยังไม่จดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีก็ตาม จำเลยจึงไม่มีสภาพนิติบุคคล ไม่อาจเป็นคู่ความได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑ (๑๑) ประกอบด้วย พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ มาตรา ๑๔ ทั้งไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้ไปดำเนินการตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๗๓/๔ เพื่อให้ศาลที่มีอำนาจสั่งให้จัดซื้อจำเลยกลับคืนเข้าสู่ทะเบียนเสียก่อนโจทก์ยื่นฟ้อง โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลย

บริษัทฯ ร้างซึ่งนายทะเบียนขีดชื่อออกจากทะเบียน ไม่มีสภาพความเป็นนิติบุคคล ต้องร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งจัดซื้อกลับคืนเข้าสู่ทะเบียนเสียก่อนที่จะฟ้อง

ฎ.๑๘๑๐/๕๙ จำเลยเป็นบริษัทฯ ร้างซึ่งนายทะเบียนได้ขีดชื่อออกจากทะเบียนตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๗๓/๓ แล้วทำให้จำเลยสิ้นสภาพความเป็นนิติบุคคลตั้งแต่วันที่นายทะเบียนขีดชื่อจำเลยออกเสียจากทะเบียน โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยให้ล้มละลายภายหลังจากจำเลยสิ้นสภาพนิติบุคคลไปแล้ว ดังนี้ ขณะฟ้องจำเลยจึงไม่มีสภาพความเป็นนิติบุคคลที่จะให้โจทก์ฟ้องได้ ประกอบกับข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าโจทก์ร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งจัดซื้อจำเลยกลับคืนเข้าสู่ทะเบียนเสียก่อนที่จะฟ้องตามป.พ.พ. มาตรา ๑๒๗๓/๔ แต่อย่างไร โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลย ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑ (๑๑) และ ๕๕ ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ มาตรา ๑๔

ฟ้องห้างที่จดทะเบียนเลิกห้างให้ล้มละลาย แต่ห้างยังไม่ได้จดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชี ถือว่าวันฟ้องคดีห้างยังเป็นนิติบุคคล แม้ระหว่างพิจารณาคดีนายทะเบียนจะขีดชื่อห้างฯออกจากทะเบียน ศาลยังคงมีอำนาจดำเนินคดีล้มละลายนั้นต่อไป

ฎ.๕๒๖๓/๕๙ วันที่โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ สถานะของจำเลยที่ ๑ ตามหนังสือรับรองคือได้จดทะเบียนเลิกห้าง นายทะเบียนได้รับจดทะเบียนไว้แล้วและขณะนี้ยังไม่ได้จดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชี ดังนั้น ในวันที่โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ จึงมีสภาพนิติบุคคล โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ และศาลล้มละลายกลางก็มีอำนาจที่จะพิจารณาคดีสำหรับจำเลยที่ ๑ ได้ แม้ต่อมานายทะเบียนได้ขีดชื่อจำเลยที่ ๑ ออกจากทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนร้างตาม ป.พ.พ. ม.๑๒๗๓/๓ ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลล้มละลายกลางก็ตาม แต่เมื่อฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ ขอบด้วยกฎหมาย การที่นายทะเบียนขีดชื่อจำเลยที่ ๑ ออกจากทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนร้าง ก็ไม่มีผลกระทบต่อกระบวนพิจารณาคดีล้มละลายที่มุ่งประสงค์ที่จะให้มีการจัดการทรัพย์สินของจำเลยที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายล้มละลายเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายได้แม้จำเลยจะสิ้นสภาพนิติบุคคลตาม ป.พ.พ. ก็ตาม การดำเนินกระบวนพิจารณาและมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๑ เด็ดขาดของศาลล้มละลายกลางจึงชอบแล้ว

ผู้ชำระบัญชียื่นคำร้องขอให้นิติบุคคลล้มละลาย

มาตรา ๘๘ ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งได้จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น นอกจากเจ้าหนี้จะฟ้องขอให้ล้มละลายได้ตามความในหมวด ๑ แล้ว ผู้ชำระบัญชีของนิติบุคคลนั้น ๆ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้สั่งให้นิติบุคคลนั้นล้มละลายได้ ถ้าปรากฏว่าเงินลงทุนหรือเงินค่าหุ้นได้ใช้เสร็จหมดแล้วสินทรัพย์ก็ยังไม่พอกับหนี้สิน*

เมื่อศาลได้รับคำร้องขอแล้ว ให้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของนิติบุคคลนั้นเด็ดขาดโดยทันที และให้ที่ประชุมเจ้าหนี้แต่งตั้งเจ้าหนี้คนหนึ่งขึ้น ให้มีสิทธิและหน้าที่เสมือนเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์

ข้อสังเกต*

-กม.ไม่ได้กำหนดจำนวนหนี้สินว่าจะต้องมากกว่าสินทรัพย์เท่ากับจำนวนตาม ม.๙ หรือ ม.๑๐ หรือไม่

แม้สินทรัพย์ของนิติบุคคลไม่พอกับหนี้สินในจำนวนเพียงเล็กน้อย ผู้ชำระบัญชีก็ร้องขอให้นิติบุคคลนั้นล้มละลายได้

ฎ.๑๑๗๒/๒๑ การที่ผู้ชำระบัญชียื่นคำร้องขอให้ห้างหุ้นส่วนล้มละลายตาม ม.๘๘ นั้น ไม่จำกัดว่าห้างหุ้นส่วนที่ล้มละลายมีทรัพย์สินไม่พอกับหนี้สินเป็นจำนวนมากน้อยเท่าใด แม้จะไม่ถึงสามหมื่นบาท (จำนวนที่กำหนดใน ม.๙ (๒) ในขณะนั้น) ก็ถือว่าห้างนั้นมีหนี้สินล้นพ้นตัวแล้ว จะนำ ม.๗ แห่ง พ.ร.บ.ล้มละลาย ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปที่จะสั่งให้มีการล้มละลายมาใช้แก่กรณีนี้ไม่ได้

หุ้นส่วนผู้จัดการของห้างฯ ล้มละลายไปก่อนแล้ว หากห้างฯยังชำระบัญชีไม่เสร็จ ความเป็นนิติบุคคลยังคงมีอยู่ เจ้าหนี้ฟ้องห้างฯให้ล้มละลายได้

ฎ.๑๖๗๖/๕๖ ขณะโจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้ บ.และ ว. ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลย ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายไปก่อนแล้ว ทำให้ห้างหุ้นส่วนจำเลยเลิกกัน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๕๕ (๕) แต่การเลิกห้างหุ้นส่วนในกรณีนี้มีได้มีผลให้หุ้นส่วนจำเลยสิ้นสภาพนิติบุคคลในทันที ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๒๕๑ นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติว่าการชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนจะต้องชำระบัญชีให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด ดังนั้น ตราบิตที่การชำระบัญชียังไม่เสร็จ สภาพนิติบุคคลของห้างหุ้นส่วนจำเลยจึงยังคงอยู่ต่อไป เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าในขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้ได้มีการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจำเลยสิ้นแล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยให้ล้มละลายเป็นคดีนี้ได้

การขอให้หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบละลายตามห้าง

มาตรา ๘๙ เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งได้จดทะเบียน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอโดยทำเป็นคำร้องให้บุคคลซึ่งนำสืบได้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลายได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีขึ้นใหม่

มาตรา ๙๐ เมื่อได้มีคำขอตามมาตรา ๘๙ แล้ว ถ้าเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอฝ่ายเดียว โดยทำเป็นคำร้องขอให้พิทักษ์ทรัพย์ของผู้เป็นหุ้นส่วนชั่วคราว และมีพยานหลักฐานแสดงให้พอใจศาลว่าคำขอมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของผู้นั้นชั่วคราวได้ แต่ก่อนจะมีคำสั่งตั้งว่านี้จะให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ให้ประกันค่าเสียหายตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรก็ได้

ถ้าปรากฏภายหลังว่า บุคคลที่ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวไม่ใช่ผู้เป็นหุ้นส่วน ให้ศาลมีคำสั่งถอนการพิทักษ์ทรัพย์ และถ้าผู้นั้นมีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ซึ่งขอให้พิทักษ์ทรัพย์ชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรให้ผู้นั้น หรือจะสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จ่ายจากสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนก็ได้

ถ้าเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลตั้งว่าไว้ในวรรคก่อน ศาลมีอำนาจบังคับเจ้าหนี้ผู้นั้นเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

การขอให้หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดล้มละลายตามห้าง ไม่คำนึงว่าบุคคลผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดนั้นมีหนี้สินส่วนตัวหรือไม่

ฎ. ๑๑๗๒/๒๑ เมื่อปรากฏว่าศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของห้างนั้นตาม ม.๘๘ แล้วเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือ จพท. ย่อมขอให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างล้มละลายตามห้างได้โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีขึ้นใหม่ และเมื่อได้ขอให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างนั้นล้มละลายแล้ว ม.๘๙ ให้พิจารณาต่อไปเพียงว่าผู้ถูกขอให้ล้มละลายตามห้างเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดจริงหรือไม่ ถ้าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดจริง ศาลก็มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วพิพากษาให้ล้มละลายไปตามห้างได้เลย ทั้งนี้เพราะหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดต้องรับผิดในหนี้สินแทนห้าง ตาม ป.พ.พ. ม.๑๐๗๐ และ ๑๐๗๗ (๒) โดยไม่จำกัดจำนวน เมื่อปรากฏว่าผู้คัดค้านเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ศาลย่อมมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของผู้คัดค้านเด็ดขาด และพิพากษาให้ล้มละลายตาม ม.๘๙ ต่อไปได้โดยผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดไม่มีอำนาจต่อสู้คดีและนำสืบว่าตนมีทรัพย์สินพอที่จะชำระหนี้สินของห้างหรือมิใช่เป็นผู้มีหนี้สินส่วนตัวตาม ม.๗ ได้

ฎ. ๗๐๙๓/๔๕ ผู้คัดค้านเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดของห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. ซึ่งได้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว จพท. ย่อมมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ผู้คัดค้านล้มละลายตามห้างได้ ตาม พ.ร.บ. ล้มละลาย มาตรา ๘๙ และเนื่องจากผู้คัดค้านต้องรับผิดในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. โดยไม่จำกัดจำนวนตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๗๐, ๑๐๗๗ (๒) ผู้คัดค้านจึงไม่อาจต่อสู้คดีหรือนำสืบว่าตนมีทรัพย์สินพอที่จะชำระหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. หรือพิสูจน์ว่าตนมิใช่เป็นผู้มีหนี้สินส่วนตัว

คดีนี้เดิมโจทก์ฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. และผู้คัดค้านเด็ดขาดโดยอ้างว่ามีหนี้สินส่วนตัว ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยจึงมีว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. และผู้คัดค้านมีหนี้สินส่วนตัวหรือไม่ ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. เด็ดขาด แต่ยกฟ้องผู้คัดค้านโดยวินิจฉัยว่ามีเหตุอันสมควรที่จะไม่ให้ผู้คัดค้านล้มละลาย คดีถึงที่สุด ต่อมาศาลพิพากษาให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. ล้มละลาย จพท. จึงยื่นคำร้องขอให้ผู้คัดค้านล้มละลายตาม พ.ร.บ. ล้มละลาย มาตรา ๘๙ ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยในชั้นนี้จึงมีว่า ผู้คัดค้านเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดหรือไม่ ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยทั้งสองกรณีดังกล่าวจึงอาศัยเหตุต่างกัน การที่ จพท. ยื่นคำร้องดังกล่าวจึงมิใช่ฟ้องซ้ำ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๘ ประกอบ พ.ร.บ. ล้มละลาย มาตรา ๑๕๓

ฟ้องขอให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดและหุ้นส่วนผู้จัดการล้มละลาย ถือได้ว่าโจทก์มีคำขอให้หุ้นส่วนผู้จัดการซึ่งเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดล้มละลายตามห้างจำเลย ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา ๘๙ โจทก์ไม่ต้องนำสืบว่าหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดนั้นมีหนี้สินส่วนตัว และไม่
ต้องมีคำขอให้หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดนั้นล้มละลายในภายหลังอีก

ฎ.๒๔๙๘/๕๙ จำเลยที่ ๑ เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด มีจำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ในวันฟ้องคดี จำเลยที่ ๒ จึงเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดซึ่งต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างจำเลยที่ ๑ ไม่มีจำกัด ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๗๐, ๑๐๗๗ (๒) ประกอบ ๑๐๘๗ เมื่อศาลพิจารณาและได้ความว่าจำเลยที่ ๑ มีหนี้สินส่วนตัวและมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๑ เด็ดขาด โดยที่ฟ้องของโจทก์มีคำขอให้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๒ เด็ดขาดและพิพากษาให้ล้มละลายแล้วเช่นนี้ โจทก์ไม่ต้องนำสืบว่าจำเลยที่ ๒ มีหนี้สินส่วนตัว ถือได้ว่าโจทก์มีคำขอให้จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดล้มละลายตามห้างจำเลยที่ ๑ ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.๒๔๘๓ มาตรา ๘๙ โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องมีคำขอให้จำเลยที่ ๒ ล้มละลายในภายหลังอีก

(ฎ.๔๔๗๑/๖๐ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

ฎ.๔๔๗๑/๖๐ เมื่อหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดตายห่างย่อมเลิกกันตาม ป.พ.พ. ม.๑๐๕๕ (๕) ประกอบ ม.๑๐๘๐ แต่หุ้นส่วนที่ยังคงอยู่อาจตกลงให้ห้างยังคงอยู่ต่อไปหรือรับทายาทของหุ้นส่วนที่ตายเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนได้ เดิมห้างจำเลยที่ ๑ มี ธ. และจำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วน โดย ธ. เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ เมื่อ ธ. ตาย จำเลยที่ ๒ รับ ก. เข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนและจำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการแทน ธ. ห้างจำเลยที่ ๑ ยังคงอยู่ต่อมา การจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงผู้เป็นหุ้นส่วนตามที่ตกลงกันสามารถกระทำได้ หาเป็นการต้องห้ามหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยแต่อย่างใด เมื่อจำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในวันฟ้องคดี จำเลยที่ ๒ จึงเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดซึ่งต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างจำเลยที่ ๑ ไม่มีจำกัด แม้จำเลยที่ ๒ จะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการภายหลังก็ต้องรับผิดในหนี้ซึ่งจำเลยที่ ๑ ก่อให้เกิดขึ้นก่อนตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วยตาม ม.๑๐๕๒ ประกอบ ม.๑๐๗๗ (๒), ๑๐๘๐ และ ๑๐๘๗ เมื่อศาลพิจารณาได้ความว่าจำเลยที่ ๑ มีหนี้สินส่วนตัวและมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยที่ ๑ เด็ดขาด โดยที่ฟ้องโจทก์มีคำขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยที่ ๒ เด็ดขาดและพิพากษาให้ล้มละลายแล้ว โจทก์ไม่ต้องนำสืบว่าจำเลยที่ ๒ มีหนี้สินส่วนตัว ถือได้ว่าโจทก์มีคำขอให้จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดล้มละลายตามห้างจำเลยที่ ๑ ตาม ม.๘๙ โดยไม่ต้องมีคำขอให้จำเลยที่ ๒ ล้มละลายในภายหลังอีก และจำเลยที่ ๒ ไม่มีอำนาจต่อสู้คดีหรือนำสืบว่าตนมีทรัพย์สินพอจะชำระหนี้ของห้างหรือมิใช่เป็นผู้มีหนี้สินส่วนตัวตาม ม.๗

หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดที่จะล้มละลายตามห้าง ต้องเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ในขณะที่มีการฟ้องคดี

ฎ.๒๗๗๘/๕๒ วันที่โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยที่ ๑ ล้มละลายนั้น จำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการอันเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดของจำเลยที่ ๑ อยู่ จำเลยที่ ๒ จะต้องร่วมรับผิดในหนี้สินของห้างฯอย่างไม่จำกัดจำนวนตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๗๐ ประกอบมาตรา ๑๐๗๗ (๒) กรณีศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือ จพท. อาจมีคำขอให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดล้มละลายได้ ตามมาตรา ๘๙ จำเลยที่ ๒ จะต่อสู้ว่าตนเองมิได้มีหนี้สินล้นพ้นตัวหาได้ไม่ จำเลยที่ ๒ จึงต้องล้มละลายตามห้าง

วันที่โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยที่ ๑ ล้มละลาย จำเลยที่ ๓ ไม่ได้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดของจำเลยที่ ๑ โจทก์ไม่อาจฟ้องให้จำเลยที่ ๓ ล้มละลายตามห้างตามมาตรา ๘๙ ได้ แม้จำเลยที่ ๓ เคยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ และมูลหนี้เกิดขึ้นก่อนจำเลยที่ ๓ จะออกจากกิจการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ ซึ่งจำเลยที่ ๓ ต้องร่วมรับผิดในหนี้ดังกล่าวภายในกำหนด ๒ ปี นับแต่ออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๖๘ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐ แต่การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๓ เป็นคดีนี้เมื่อเกินกำหนดเวลา ๒ ปีแล้ว จำเลยที่ ๓ จึงไม่ต้องรับผิดในหนี้ดังกล่าว โจทก์ไม่อาจนำหนี้มาฟ้องจำเลยที่ ๓ เป็นคดีล้มละลายได้

ฎ.๒๙๓๗/๔๔ หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งได้จดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ซึ่งเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือ จพท. อาจมีคำขอให้ล้มละลายตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๘๙ ได้นั้น ต้องเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในขณะที่โจทก์ฟ้องและขณะที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างหุ้นส่วนไว้เด็ดขาด เมื่อปรากฏตามคำฟ้องว่า จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดของจำเลยที่ ๑ ในช่วงก่อนโจทก์ฟ้องคดีนี้ โจทก์จึงไม่อาจขอให้จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ล้มละลายตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๘๙ ได้

ศาลพิพากษาให้ออกจากการเป็นหุ้นส่วน ผจก. หากยังไม่จดทะเบียน ถือว่าความเป็นหุ้นส่วน ผจก. ยังคงอยู่ ศาลพิทักษ์ทรัพย์หุ้นส่วน ผจก. นั้นได้ โดยไม่คำนึงว่าหุ้นส่วน ผจก. มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่ แม้เป็นหนี้ภาษีอากรก็ไม่ต้องแจ้งการประเมินให้หุ้นส่วนนั้นทราบ

ฎ.๙๔/๔๗ คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในคดีก่อนให้จำเลยในคดีดังกล่าวยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงแก้ไขชื่อจำเลยที่ ๓ ออกจากการเป็นหุ้นส่วน ผจก. ของจำเลยที่ ๑ ต่อ นายทะเบียน หากจำเลยในคดีดังกล่าวไม่ปฏิบัติให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา ดังนั้น จำเลยที่ ๓ จะพ้นจากการเป็นหุ้นส่วน ผจก. ของจำเลยที่ ๑ ได้ต่อเมื่อนายทะเบียนได้จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงแก้ไขชื่อจำเลยที่ ๓ ออกจากการเป็นหุ้นส่วน ผจก. แล้ว เพราะการเป็นนิติบุคคลและอำนาจของผู้แทนนิติบุคคล นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจะต้องแต่งยอรายการซึ่งได้ลงทะเบียนส่งไปลงพิมพ์โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาและถือเป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวงตาม ป.พ.พ. ม. ๑๐๒๑ และ ๑๐๒๒ หากใช้จำเลยที่ ๓ ออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ นับแต่วันที่ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาไม่ ดังนั้น เมื่อในขณะที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๓ เป็นคดีนี้ จำเลยที่ ๓ ยังเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ อยู่ จำเลยที่ ๓ จึงหาหลุดพ้นจากความรับผิดในหนี้ของจำเลยที่ ๑ ไม่ แต่ต้องร่วมรับผิดชอบบรรดาหนี้ของจำเลยที่ ๑ โดยไม่จำกัดจำนวนตาม ป.พ.พ. ม. ๑๐๗๐ และ ๑๐๗๗ (๒)

ฎ.๙๔/๔๗ (ต่อ)...

เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์หุ้นส่วนจำกัดจำเลยที่ ๑ เด็ดขาด และโจทก์ได้มีคำขอท้ายฟ้องให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยทั้งสามเด็ดขาดและพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ แล้ว ถือได้ว่าโจทก์ได้มีคำขอให้จำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจำเลยที่ ๑ และเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดล้มละลายได้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา ๘๙ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าจะได้มีการแจ้งการประเมินให้จำเลยที่ ๓ ทราบแล้วหรือไม่

หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดออกจากห้างฯ ไปเกินกว่า ๒ ปีในวันที่โจทก์ยื่นฟ้อง
หุ้นส่วนนั้นไม่ต้องรับผิดในหนี้ของห้าง โจทก์ฟ้องหุ้นส่วนนั้นให้ล้มละลายไม่ได้

ฎ.๔๖๓/๓๗ จำเลยที่ ๒ ออกจากการเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลย
ที่ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘ โจทก์ฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๓๐ อันเป็น
เวลาภายหลัง ๒ ปีนับแต่จำเลยที่ ๒ ออกจากการเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัด
ที่ ๑ แล้ว จำเลยที่ ๒ จึงไม่ต้องรับผิดในหนี้ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลยที่ ๑ ได้ก่อให้เกิดขึ้น โจทก์
ไม่มีสิทธินำหนี้ดังกล่าวมาฟ้องจำเลยที่ ๒ ให้ล้มละลายได้

ฎ.๕๐๑๑/๔๗ ฎ.๒๗๗๙/๕๒ ว.น. ทำนองเดียวกัน

ป.พ.พ.

มาตรา ๑๐๖๘ ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน อันเกี่ยว
แก่หนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนออกจากหุ้นส่วนนั้น ย่อมมีจำกัดเพียงสองปีนับ
แต่เมื่อออกจากหุ้นส่วน

การขอให้ล้มละลายตามกฎหมายพิเศษ

การฟ้องผู้ให้กู้ยืมเงินตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๖๗ มาตรา ๑๐

มาตรา ๑๐ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนผู้ให้กู้ยืมเงิน ให้พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องผู้กู้ยืมเงินที่ เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๔ หรือมาตรา ๕ เป็นบุคคลล้มละลายได้ เมื่อ

- (๑) เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สินได้
- (๒) เป็นหนี้ผู้ให้กู้ยืมเงินรายหนึ่งหรือหลายรายเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งแสนบาท และ
- (๓) หนี้้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ไม่ว่าหนี้้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

การฟ้องคดีล้มละลายตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาไปตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย โดยให้ถือว่าพนักงานอัยการมีฐานะ และสิทธิหน้าที่เสมือนเจ้าหนี้เป็นโจทก์ และให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม ค่าฤชาธรรมเนียม หรือการต้องวางเงินประกันต่าง ๆ ตามกฎหมายดังกล่าว

ในการพิจารณาคดีล้มละลาย ถ้าศาลพิจารณาได้ความจริงตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด

ในการพิพากษาคดีล้มละลายตามมาตรา นี้ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับส่วนแบ่งทรัพย์สินของเจ้าหนี้ในลำดับ (๘) ของมาตรา ๑๓๐ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย โดยให้คำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทนที่เจ้าหนี้ผู้ให้กู้ยืมเงินแต่ละรายได้รับมาแล้วก่อนมีการดำเนินคดีล้มละลายประกอบด้วย

การยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันที่ไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้ล้มละลายตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.๒๕๔๔ มาตรา ๕๘ วรรคสี่

มาตรา ๕๘ ถ้าลูกหนี้ ผู้บริหารของลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันถ้าหากมี ได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ และได้มีการชำระหนี้ตามที่ได้ปรับโครงสร้างแล้วทั้งหมด ให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้้นั้น

ในการปรับโครงสร้างหนี้และผลจากการปรับโครงสร้างหนี้ ลูกหนี้ได้รับการผ่อนระยะเวลาการชำระหนี้ ให้ลูกหนี้ดำเนินการชำระหนี้ต่อไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่ บสท. กำหนด และในขณะใดขณะหนึ่ง ถ้าลูกหนี้ได้ให้หลักประกันอื่นตามสมควรแล้ว ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ที่ยังค้างชำระอยู่ นั้น การผ่อนชำระหนี้ดังกล่าว บสท. อาจโอนหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นรับชำระหนี้ต่อไปก็ได้

ถ้าได้มีการชำระหนี้แต่เพียงบางส่วนและลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินอื่นใดที่จะนำมาชำระหนี้ได้อีก หากผู้ค้ำประกันได้ยอมชำระหนี้ส่วนที่เหลือไม่น้อยกว่าสองในสามหรือในจำนวนที่น้อยกว่านั้น ตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด ให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้้นั้น

ถ้าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่บริษัทสั่ง โดยที่ตนอยู่ในฐานะที่จะดำเนินการได้ หรือยกย้ายถ่ายเทหรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน ให้ บสท. ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันแล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน และให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลายต่อไปโดยเร็ว

การพิจารณาคดีล้มละลายตาม พ.ร.ก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ มาตรา ๕๘ วรรคสี่ นำ พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๑๔ มาใช้บังคับด้วย

ฎ.๑๑๕๑๙/๕๗ เมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติกเว้นหลักเกณฑ์ของ พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ ไว้โดยชัดแจ้ง การพิจารณาคดีล้มละลายตามคำร้องของ บสท. ผู้ร้อง ตาม พ.ร.ก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๕๘ วรรคสี่ ศาลยอมนำ พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๑๔ มาใช้บังคับแก่คดีได้ สิทธิเรียกร้องของผู้ร้องที่ไม่ขาดอายุความมีเพียง ๖๔๔,๐๐๐ บาท ไม่ถึง ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตามเกณฑ์ของการฟ้องลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลล้มละลาย ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๙ ซึ่งนำมาใช้กับการร้องขอให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ตาม พ.ร.ก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา ๕๘ วรรคสี่ ด้วย ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด

ฎ.๑๕๖๔๐/๕๘ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตาม พ.ร.ก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ ม.๕๘ วรรคสี่ มิได้ฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๙ หรือ ม.๑๐ ซึ่งตาม ม.๕๘ วรรคสี่ เป็นบทกฎหมายที่ให้อำนาจผู้ร้องซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐเป็นพิเศษในการยื่นคำร้องและการพิจารณาคดี ผู้ร้องไม่จำเป็นต้องนำสืบถึงหลักเกณฑ์ตามที่ พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๙ หรือ ม.๑๐ บัญญัติไว้ เพียงแต่ศาลมีอำนาจที่จะหยิบยกบัญญัติแห่ง พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๔ มาบังคับใช้ได้โดยอนุโลมหากกรณีมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันแล้วแต่กรณีล้มละลายหรือไม่เท่านั้น

ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีล้มละลายและการดำเนินคดีล้มละลาย

พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๒

มาตรา ๗ ศาลล้มละลายมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย

มาตรา ๘ เมื่อศาลล้มละลายเปิดทำการแล้ว ห้ามมิให้ศาลชั้นต้นอื่นรับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลล้มละลายไว้พิจารณาพิพากษา

มาตรา ๙ ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดจะอยู่ในอำนาจของศาลล้มละลายหรือไม่ ไม่ว่าปัญหานั้นจะเกิดขึ้นในศาลล้มละลายหรือศาลยุติธรรมอื่น ให้ศาลนั้นรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวแล้วเสนอปัญหานั้นให้ประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าตามคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์จะต้องเปลี่ยนแปลงศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ให้ศาลเดิมโอนคดีไปยังศาลดังกล่าว และให้ถือว่ากระบวนการที่ได้ดำเนินการไปแล้วในศาลเดิมก่อนมีคำพิพากษาไม่เสียไป เว้นแต่ศาลที่รับโอนคดีจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ห้ามมิให้เสนอปัญหาเช่นว่านี้เมื่อศาลชั้นต้นไม่ว่าศาลใดมีคำพิพากษาหรือคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดคดีแล้ว

พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๒

มาตรา ๑๔ นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กระบวนพิจารณาในศาลล้มละลายให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและข้อกำหนดตามมาตรา ๑๙ ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ เพื่อให้การดำเนินกระบวนพิจารณาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็วและเที่ยงธรรม อธิบดีผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลางมีอำนาจออกข้อกำหนดใดๆ เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนพิจารณาและการรับฟังพยานหลักฐานใช้บังคับในศาลล้มละลายได้ แต่ข้อกำหนดดังกล่าวจะต้องไม่ทำให้สิทธิในการต่อสู้คดีอาญาของจำเลยต้องลดน้อยกว่าที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ข้อกำหนดนั้นเมื่อได้รับความเห็นชอบจากประธานศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

พ.ร.บ.ล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓

มาตรา ๑๕๐ การยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลายให้ยื่นต่อศาลซึ่งลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตหรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขต ไม่ว่าด้วยตนเองหรือโดยตัวแทนในขณะที่ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอหรือภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีก่อนนั้น

การยื่นฟ้องและชั้นตรวจฟ้อง

ฎ.๖๐๖๒/๕๘ การยื่นฟ้องและชั้นตรวจคำฟ้องในคดีล้มละลาย ไม่มีกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและข้อกำหนดคดีล้มละลายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ต้องนำ ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ มาตรา ๑๔ ไม่ได้บังคับว่าหนังสือมอบอำนาจให้ฟ้องคดีเป็นเอกสารที่ต้องแนบมาพร้อมกับคำฟ้อง ประกอบกับโจทก์บรรยายฟ้องมาแล้วว่า โจทก์มอบอำนาจให้ว่าที่พันตรี ส. หรือ ข. มีอำนาจฟ้องคดีแทนโจทก์ ทั้งโจทก์ยื่นคำร้องอ้างเหตุที่มีได้ส่งสำเนาหนังสือมอบอำนาจเนื่องจากหลงลืม และขอส่งเอกสารดังกล่าวต่อศาล และจำเลยทั้งสี่ก่อนวันนัดพิจารณาสืบพยานโจทก์และจำเลยทั้งสี่เป็นเวลาประมาณ ๑ ปี จำเลยทั้งสี่ย่อมมีโอกาสแก้ไขคำให้การได้ว่าโจทก์มอบอำนาจให้ฟ้องคดีโดยไม่ชอบ ดังนั้น แม้ในขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องจะไม่มีหนังสือมอบอำนาจแนบมาด้วยก็ไม่ทำให้ฟ้องของโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

ขอแก้ไขคำฟ้องเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับข้อสันนิษฐานว่าจำเลยไม่มีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้ เป็นการขอแก้ไขรายละเอียดอันเป็นการแก้ไขเล็กน้อย

ฎ.๗๑๓๖/๕๔ การขอแก้ไขคำฟ้องนั้น พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ มิได้บัญญัติเอาไว้ จึงต้องนำ ป.วิ.พ. ม.๑๘๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ ม.๑๔ โจทก์ยื่นฟ้องขอให้จำเลยล้มละลายโดยบรรยายฟ้องว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์ตามคำพิพากษายอม หลังจากการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองแล้วโจทก์สืบหาทรัพย์สินของจำเลยแต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยมีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้ การที่โจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ไขคำฟ้องทำนองว่าโจทก์ได้สืบหาทรัพย์สินของจำเลยแล้วพบว่าจำเลยมีที่ดิน ๔ แปลง ติดจำนองสถาบันการเงินอยู่ หากมีการยึดทรัพย์ออกขายทอดตลาดก็ยังไม่สามารถใช้หนี้ให้แก่โจทก์โดยสิ้นเชิง โดยยังมีหนี้ค้างชำระเกินกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อคำฟ้องเดิมของโจทก์ครบเงื่อนไขในการฟ้องขอให้จำเลยล้มละลายแล้ว การที่โจทก์ขอแก้ไขคำฟ้องเฉพาะเพียงส่วนที่เกี่ยวกับข้อสันนิษฐานที่ว่าจำเลยไม่มีทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้นั้น เป็นเพียงการขอแก้ไขรายละเอียดอันเป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดเล็กน้อยหรือข้อผิดพลาดเล็กน้อย ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งอนุญาตจึงชอบแล้ว

คดีไม่มีการซื้อสองสถาน ขอแก้ไขคำฟ้องจากเจ้าหนี้ไม่มีประกันเป็นเจ้าหนี้มีประกันเป็นการขอแก้ไขในสาระสำคัญ ต้องยื่นคำร้องก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่า ๗ วัน

ฎ.๖๕๒๕/๕๔ การขอแก้ไขคำฟ้องคดีล้มละลายไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ต้องนำ ป.วิ.พ. ม.๑๘๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ ม.๑๔ คดีนี้ จำเลยไม่ยื่นคำให้การจึงไม่มีการซื้อสองสถาน โจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ไขคำฟ้องจากเจ้าหนี้ไม่มีประกันเป็นเจ้าหนี้มีประกันเป็นการขอแก้ไขในสาระสำคัญ โจทก์ต้องยื่นคำร้องก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่า ๗ วัน คดีนี้ศาลล้มละลายกลางสืบพยานโจทก์ฝ่ายเดียวเสร็จสิ้นในวันเดียวกันเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ โจทก์ขอผิดส่งเอกสารภายใน ๓๐ วัน และนัดฟังคำพิพากษาวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ โจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ไขคำฟ้องเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จึงล่วงเลยระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ทั้งปรากฏว่าในคดีแพ่งนั้นเจ้าพนักงานบังคับคดีมีคำสั่งให้ยกเลิกการขายทอดตลาดก่อนที่โจทก์จะยื่นฟ้องคดีล้มละลายเป็นเวลา ๖ เดือนเศษ การที่โจทก์ไม่ได้กล่าวมาในฟ้องถึงฐานะการเป็นเจ้าหนี้มีประกัน หรือขอแก้ไขคำฟ้องภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดเกิดจากความบกพร่องของโจทก์เอง จึงไม่มีเหตุอันสมควรและไม่อาจอ้างอำนาจฟ้องว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนมาเป็นเหตุขอแก้ไขคำฟ้อง

แก้ไขคำฟ้องโดยเปลี่ยนตัวจำเลยไม่ได้

ฎ.๔๓๙๖/๔๙ การแก้ไขคำฟ้องคดีล้มละลายต้องปฏิบัติตาม ป.วิ.พ. ม.๑๗๙ ประกอบด้วย พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ ม.๑๔ โดยจะต้องเป็นการแก้ไขข้อหาหรือข้ออ้างที่มีต่อจำเลยโดยการเพิ่มหรือลดจำนวนทรัพย์สินหรือราคาทรัพย์สินที่พิพาทในฟ้องเดิม หรือสละข้อหาในฟ้องเดิมเสียบางข้อหรือเพิ่มเติมฟ้องเดิมให้บริบูรณ์ มิใช่เป็นการเพิ่มหรือเปลี่ยนตัวจำเลย ซึ่งเป็นตัวบุคคลที่จะต้องระบุไว้แน่ชัดตาม ป.วิ.พ. ม.๖๗ (๒) คำร้องขอแก้ไขคำฟ้องของโจทก์เป็นการแก้ไขโดยเปลี่ยนตัวจำเลยซึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องที่จะขอแก้ไขได้ตามบทกฎหมายดังกล่าว โจทก์จึงขอแก้ไขคำฟ้องเช่นนั้นไม่ได้

เคยฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย แต่ไม่ได้ขอรับชำระหนี้จนต่อมาศาลยกเลิกการล้มละลาย แม้จะเคยยื่นคำร้องให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบล้มละลายตามห้าง แต่ศาล ยกคำร้อง ฟ้องคดีล้มละลายใหม่อ้างว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม ม.๙ ได้ ไม่เป็นฟ้องซ้ำ

ฎ.๖๒๗๖/๕๗ มูลหนี้ที่โจทก์นำมาฟ้องจำเลยทั้งสามให้ล้มละลายคดีนี้เป็นหนี้ตามคำ พิพากษาของศาลระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นมูลหนี้เดียวกับที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ใน คดีล้มละลายคดีก่อนแต่โจทก์ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีก่อน ต่อมาศาลมีคำสั่งยกเลิกการ ล้มละลายของจำเลยที่ ๑ ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๓๕ (๒) แล้วก็ตาม แต่ผลของคำสั่งยกเลิก การล้มละลายไม่ทำให้จำเลยที่ ๑ หลุดพ้นจากหนี้สินตาม ม.๑๓๖ จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ในฐานะ หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบของจำเลยที่ ๑ ยังต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยไม่จำกัดจำนวนตาม ป.พ.พ. ม.๑๐๗๗ (๒) โจทก์เคยยื่นคำร้องขอให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ล้มละลายตามห้างจำเลยที่ ๑ ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๘๙ ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งยกคำ ร้อง ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามคำร้องอาศัยเหตุต่างกับคดีนี้ โจทก์ฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ ทรัพย์ของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ เด็ดขาดโดยอ้างว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๙ ฟ้องของโจทก์คดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำตาม ป.วิ.พ.ม.๑๔๘ ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาล ล้มละลายฯ ม.๑๔ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

ฟ้องล้มละลายอ้างเหตุที่เคยอ้างในคดีก่อนที่ศาลวินิจฉัยชี้ขาดไปแล้ว เป็นฟ้องซ้ำ

ฎ.๑๔๙๐/๔๕ โจทก์ฟ้องจำเลยให้ล้มละลายในคดีก่อนโดยอาศัยมูลหนี้ตามคำ พิพากษาที่มีการบังคับคดีแต่ยังไม่พอชำระหนี้ และจำเลยทั้งสามไม่มีทรัพย์สินอื่นที่จะพึงยึดมา ชำระหนี้ได้อีกอันต้องด้วยข้อสันนิษฐานว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว ศาลอุทธรณ์แผนกคดี ล้มละลายพิพากษายกฟ้องและคดีถึงที่สุดแล้ว เนื่องจากยังรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์ ตามฟ้องหรือไม่ ทั้งทรัพย์สินที่โจทก์นำยึดได้เจ้าพนักงานบังคับคดีประเมินราคาไว้เป็น เงิน ๓๐๔,๕๐๐ บาท ซึ่งอาจขายทอดตลาดได้ราคาสูงกว่าที่เจ้าพนักงานบังคับคดีประเมินไว้ก็ได้ จึงมีเหตุที่ยังไม่ควรให้ล้มละลาย โจทก์ก็นำมูลหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวมาฟ้องขอให้ จำเลยล้มละลายอีกในเหตุดั่งที่เคยอ้างและศาลได้วินิจฉัยชี้ขาดไปแล้วในคดีก่อน จึงต้องห้าม ตาม ป.วิ.พ. ม.๑๔๘ ประกอบด้วย พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๕๓

นำสืบพยานหลักฐานในคดีก่อนบกพร่อง มิได้แสดงให้เห็นว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวอย่างไร ฟ้องคดีใหม่อ้างว่ามีพยานหลักฐานเพิ่มเติมมาพิสูจน์ให้ฟังได้ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว อันเป็นประเด็นเดียวกับที่ศาลได้วินิจฉัยแล้วในคดีก่อน เป็นฟ้องซ้ำ

ฎ.๕๙๑๓/๕๖ โจทก์คดีก่อนกับโจทก์คดีนี้เป็นบุคคลเดียวกัน โดยมีหนี้ฟ้องจำนวนเดียวกัน และคดีมีประเด็นเป็นอย่างเดียวกันว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่ คดีมีเหตุผลอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลายหรือไม่ ซึ่งโจทก์มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าความจริงตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๙ และ ม.๑๐ การที่โจทก์นำสืบพยานหลักฐานในคดีก่อนบกพร่อง มิได้แสดงให้เห็นว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวอย่างไร ศาลจึงพิพากษายกฟ้อง แล้วโจทก์ฟ้องใหม่เป็นคดีนี้โดยอ้างว่าโจทก์มีพยานหลักฐานเพิ่มเติมมาพิสูจน์ให้ฟังได้ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว อันเป็นประเด็นเดียวกับที่ศาลได้วินิจฉัยแล้วในคดีก่อน จึงเป็นการรื้อร้องฟ้องกันอีกในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน ต้องห้ามมิให้โจทก์ฟ้องคดีนี้เนื่องจากเป็นฟ้องซ้ำ ตาม ป.วิ.พ. ม.๑๔๘ วรรคสอง ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ ม.๑๔

หนี้ที่สามารถรวมกันฟ้องให้ล้มละลายในคดีเดิม คดีเดิมศาลจะยกฟ้องเพราะไม่ได้ความจริงตาม ม.๙ หรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลายตาม ม.๑๔ โจทก์ก็ไม่อาจนำหนี้ต่างกันที่สามารถรวมกันฟ้องในคดีเดิมมาฟ้องจำเลยให้ล้มละลายเป็นคดีนี้ได้อีก เป็นฟ้องซ้ำ

ฎ.๕๒๘๔/๖๐ แม้หนี้ที่โจทก์ฟ้องจำเลยให้ล้มละลายทั้ง ๒ คดี จะต่างกัน แต่ก็เป็นหนี้ที่เกิดขึ้นพร้อมกันที่โจทก์สามารถรวมกันฟ้องจำเลยให้ล้มละลายในคดีเดิมได้อยู่แล้ว ไม่ใช่หนี้ที่เกิดขึ้นใหม่ภายหลังคดีเดิม เมื่อทั้ง ๒ คดี เป็นคู่ความเดียวกัน ประเด็นที่วินิจฉัยก็อาศัยเหตุเดียวกันคือโจทก์มีสิทธิฟ้องจำเลยให้ล้มละลายหรือไม่ ในคดีเดิมศาลล้มละลายกลางพิพากษายกฟ้องโดยวินิจฉัยกรณีมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลายตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๔ โดยยังไม่ได้วินิจฉัยให้ได้ว่าความจริง ตาม ม.๙ โดยเฉพาะที่ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่ แต่ไม่ว่าคดีเดิมศาลล้มละลายกลางจะพิพากษายกฟ้องโดยวินิจฉัยกรณีไม่ได้ความจริงตาม ม.๙ หรือวินิจฉัยกรณีมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลายตาม ม.๑๔ โจทก์ก็ไม่อาจหยิบยกเอาหนี้ต่างกันที่สามารถรวมกันฟ้องในคดีเดิมมาฟ้องจำเลยให้ล้มละลายเป็นคดีนี้ได้อีก ถือว่าในคดีเดิมที่ศาลล้มละลายกลางพิพากษายกฟ้องเป็นการวินิจฉัยในประเด็นแห่งคดีแล้ว โจทก์ฟ้องจำเลยให้ล้มละลายเป็นคดีนี้จึงเป็นฟ้องซ้ำกับการที่โจทก์ฟ้องจำเลยให้ล้มละลายในคดีก่อนตาม ป.วิ.พ. ม.๑๔๘ ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ ม.๑๔

คดีก่อนร้องขอให้หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบล้มละลายตามห้างฯตาม ม.๘๙ ศาลยกคำร้อง คดีหลังฟ้องหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบล้มละลายตาม ม.๙ ไม่เป็นฟ้องซ้ำ

ฎ.๖๒๗๖/๕๗ แม้มูลหนี้ที่โจทก์นำมาฟ้องจำเลยทั้งสามให้ล้มละลายในคดีนี้ จะเป็นหนี้ตามคำพิพากษาระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นมูลหนี้เดียวกับที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ในคดีล้มละลายหมายเลขแดงที่ ๙๐/๒๕๕๐ แต่โจทก์ก็ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้จากทรัพย์สินของจำเลยที่ ๑ ในคดีดังกล่าว ต่อมาศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายจำเลยที่ ๑ ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๓๕ (๒) เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แล้วก็ตาม แต่ผลของคำสั่งดังกล่าวไม่ทำให้จำเลยที่ ๑ หลุดพ้นหนี้สินตาม ม.๑๓๖ จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ในฐานะหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบของจำเลยที่ ๑ จึงยังต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยไม่จำกัดจำนวนตาม ป.พ.พ. ม.๑๐๗๗ (๒) ส่วนที่โจทก์เคยยื่นคำร้องขอให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ล้มละลายตามห้างจำเลยที่ ๑ ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๘๙ และต่อมาศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งยกคำร้องนั้น ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามคำร้องดังกล่าวอาศัยเหตุต่างกับคดีนี้ที่โจทก์ฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๒ และ ที่ ๓ เด็ดขาดโดยอ้างว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๙ การที่โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ในคดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำ ตาม ป.วิ.พ. ม.๑๔๘ ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ ม.๑๔ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

ยื่นฟ้องเรื่องเดียวกันหลังศาลมีคำพิพากษาในคดีก่อนและก่อนที่จะยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาในคดีก่อน ไม่เป็นฟ้องซ้อน แต่เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ

ฎ.๗๘๐๐/๒๕๕๗ การฟ้องคดีล้มละลายมิใช่เป็นการฟ้องเพื่อบังคับเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ไปชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ดังเช่นคดีแพ่งทั่วไป แต่เป็นการฟ้องเพื่อจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามกระบวนการที่ กม.กำหนดเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๒ คดีนี้ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๔ เช่นเดียวกับการพิจารณาเกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ ในคดีก่อน แม้มูลหนี้ที่ฟ้องจะเป็นคนละมูลหนี้ แต่สภาพแห่งข้อหาและคำขอบังคับเป็นอย่างเดียวกัน ถือว่าเป็นการยื่นฟ้องเรื่องเดียวกัน ส่วนการที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้หลังศาลมีคำพิพากษาในคดีก่อนและก่อนที่จะยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาในคดีก่อนจะทำให้การฟ้องคดีนี้ไม่เป็นฟ้องซ้อนก็ตาม แต่ก็เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำตาม ป.วิ.พ. ม.๑๔๔ วรรคหนึ่ง ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ ม.๑๔

นำมูลหนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งมาฟ้องคดีล้มละลาย เป็นคนละเรื่องกัน ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยต่างกัน ไม่เป็นฟ้องซ้อน

ฎ.๖๐๖๒/๕๘ แม้โจทก์จะเคยนำหนี้ในคดีนี้ไปฟ้องจำเลยทั้งสี่ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๘๖๒/๒๕๔๙ ของศาลจังหวัดปราจีนบุรี ขอให้จำเลยทั้งสี่ชำระหนี้ โดยโจทก์และจำเลยทั้งสี่เป็นคู่ความคนเดียวกันและคดีอยู่ในระหว่างอุทธรณ์ก็ตาม แต่คดีดังกล่าวประเด็นแห่งคดีมีว่าจำเลยทั้งสี่จะต้องรับผิดชอบชำระหนี้แก่โจทก์หรือไม่ ส่วนคดีนี้ประเด็นแห่งคดีมีว่าจำเลยทั้งสี่มีหนี้สินล้นพ้นตัวและสมควรถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือไม่ จึงเป็นการยื่นคำฟ้องคนละเรื่องกัน ฟ้องของโจทก์หาเป็นฟ้องซ้อนไม่

ฟ้องคดีล้มละลายในเรื่องเดียวกัน ซ้ำซ้อนกัน เป็นฟ้องซ้อน

ฎ.๖๙๔/๔๙ การฟ้องคดีล้มละลายมิใช่เป็นการฟ้องเพื่อบังคับเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ไปชำระแก่เจ้าหนี้ดังเช่นคดีแพ่งทั่วไป แต่เป็นการฟ้องเพื่อจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย การที่โจทก์ยื่นคำฟ้องคดีนี้ในส่วนของจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ ศาลก็ต้องพิจารณาเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. ล้มละลายฯ ม.๑๔ เช่นเดียวกับการพิจารณาเกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๕ ในคดีหมายเลขดำที่ ๕๕๖/๒๕๔๗ สภาพแห่งข้อหาและคำขอบังคับก็เป็นอย่างเดียวกัน ถือได้ว่าเป็นการยื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกันในขณะที่คดีหมายเลขดำที่ ๕๕๖/๒๕๔๗ อยู่ในระหว่างการพิจารณา ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. ม.๑๗๓ วรรคสอง (๑) ประกอบด้วย พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลาย ม.๑๔

จำเลยนำสืบพยานเอกสารเพื่อหักล้างคำพยานโจทก์ โดยมีได้ยื่นบัญชีระบุพยานและมีได้ส่งสำเนาบัญชีระบุพยานให้แก่โจทก์ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๘๘ ศาลมีอำนาจรับฟังได้

ฎ.๔๐๐๔/๔๗ การนำสืบพยานหลักฐานในคดีล้มละลาย พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ต้องนำ ป.วิ.พ. มาใช้บังคับโดยอนุโลมตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๕๓ (เดิม) ซึ่ง จาก ป.วิ.พ. ม.๘๗ (๒) และ พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๔ แสดงว่า เพื่อให้ศาลพิจารณาให้ได้ความจริงและจำเป็นจะต้องสืบพยานหลักฐานอันสำคัญซึ่งเกี่ยวกับประเด็นข้อสำคัญในคดีโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.พ. ม.๘๘ กฎหมายให้ศาลมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานเช่นนั้นได้ และการที่จำเลยนำสืบพยานเอกสารซึ่งเป็นสำเนาสมุดเงินฝากออมทรัพย์ของจำเลยโดยมิได้ยื่นบัญชีระบุพยานและมีได้ส่งสำเนาบัญชีระบุพยานให้แก่โจทก์ตาม ป.วิ.พ. ม.๘๘ ก็เพื่อหักล้างคำพยานโจทก์ที่นำสืบถึงพฤติการณ์ของจำเลยที่กฎหมายสันนิษฐานว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัวและให้เห็นว่าตนมีเงินซึ่งพอชำระหนี้ได้ทั้งหมดหรือไม่ควรตกเป็นบุคคลล้มละลาย ถือได้ว่าเป็นพยานหลักฐานอันสำคัญซึ่งเกี่ยวกับประเด็นข้อสำคัญในคดี ศาลล่างทั้งสองจึงมีอำนาจที่จะรับฟังพยานเอกสารดังกล่าวได้

การขอให้พิจารณาคดีใหม่ตาม ป.วิ.พ. นำมาใช้ในคดีล้มละลายด้วย

ฎ.๖๖๒๕/๕๘ กระบวนพิจารณาในกรณีขอให้พิจารณาคดีใหม่นั้น พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ มิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะจึงต้องนำบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.พ.มาใช้บังคับโดยอนุโลมตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ มาตรา ๑๔ ซึ่งตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๙๙ เบื้อง ประกอบมาตรา ๒๐๗ การที่ศาลจะอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่จะต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าการขาดนัดยื่นคำให้การหรือขาดนัดพิจารณาของคู่ความที่ยื่นคำขอให้พิจารณาคดีใหม่มิได้เป็นไปโดยจงใจหรือมีเหตุอันควรและผู้ขออาจมีทางชนะคดีได้ จำเลยที่ ๒ เดินทางออกนอกราชอาณาจักรเพื่อหลบหนีการจับกุมตัวมาดำเนินคดีอาญา หลังจากนั้นจำเลยที่ ๒ ไม่ได้เดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรอีกจนสำนักงานอัยการสูงสุดต้องขอให้ประเทศแคนาดาออกหมายจับและควบคุมตัวของจำเลยที่ ๒ ไว้ แล้วขอส่งตัวกลับมาในราชอาณาจักร จนได้ตัวจำเลยที่ ๒ มาดำเนินคดีในราชอาณาจักรภายหลังจำเลยที่ ๒ เดินทางออกไปนอกราชอาณาจักรเป็นเวลากว่า ๑๓ ปี แสดงถึงเจตนาของจำเลยที่ ๒ ว่าไม่ประสงค์ต่อสู้คดีทุกเรื่องที่ถูกฟ้องในประเทศไทย ทั้งการที่จำเลยที่ ๒ หลบหนีคดีอาญาไปนอกราชอาณาจักรเป็นเหตุที่เกิดจากการกระทำของจำเลยที่ ๒ เอง จะนำมาอ้างในทำนองว่าเป็นพฤติการณ์นอกเหนือไม่อาจบังคับได้ เพื่อขอให้พิจารณาคดีในส่วนของจำเลยที่ ๒ ใหม่ หาได้ไม่ กรณีไม่มีเหตุอันสมควรที่จะให้พิจารณาคดีสำหรับจำเลยที่ ๒ ใหม่

จำเลยไม่ได้ยื่นบัญชีพยาน หากเป็นพยานเอกสารที่สำคัญ ศาลมีอำนาจรับฟังได้

ฎ.๘๕๐/๓๔ การพิจารณาคดีล้มละลายแตกต่างกับการพิจารณาคดีแพ่งสามัญเพราะ พ.ร.บ.ล้มละลาย เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน มีผลในทางตัดสิทธิ และเสรีภาพของผู้ที่ถูกพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงตาม ม.๑๔ ว่ามีเหตุอันควรให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือไม่และจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่ เป็น ประเด็นสำคัญในคดีที่มีความจำเป็นต้องสืบพยานอันเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว หนังสือรับรอง ราคาประเมิน สำเนาหนังสือสัญญาจ้างและสำเนาบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน เอกสาร หมาย ล.๑ ถึง ล.๓ เป็นพยานสำคัญที่จะแสดงได้ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่ แม้จำเลยจะ มิได้ยื่นบัญชีแสดงเอกสารดังกล่าว ถ้าศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลก็มีอำนาจ รับฟังพยานหลักฐานเช่นว่านั้นได้ และในปัญหานี้แม้คู่ความจะมีได้ฎีกาขึ้นมา ศาลฎีกาก็ เห็นสมควรหยิบยกวินิจฉัยให้ได้

จำเลยยื่นคำแถลงขอระบุพยานเพิ่มเติมเมื่อสืบพยานโจทก์เสร็จแล้ว ศาลมีอำนาจรับฟัง

ฎ.๓๖๐๖/๓๒ พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา ๑๔ การพิจารณาคดีล้มละลายตามคำฟ้อง ของเจ้าหนี้ ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ ถ้าศาล พิจารณาได้ความจริงให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด แต่ถ้าไม่ได้ความจริงหรือ ลูกหนี้นำสืบได้ว่าอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้ศาลยก ฟ้อง การที่จำเลยยื่นคำแถลงขอระบุพยานเพิ่มเติมเมื่อสืบพยานโจทก์เสร็จแล้ว แต่ศาลชั้นต้น รวบรวมฟังคำพยานโจทก์ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวแล้วมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลย เด็ดขาด โดยไม่รับบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมของจำเลยเพื่อให้โอกาสจำเลยนำพยานเข้าสืบ จึงไม่ เพียงพอต่อการพิจารณาเอาความจริงตามมาตรา ๑๔ ดังกล่าว กรณีมีเหตุสมควรให้ศาลชั้นต้น รับบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมและดำเนินการสืบพยานจำเลยต่อไปก่อน

(ฎ.๗๘๒๓/๓๘ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

จำเลยไม่ได้ส่งสำเนาพยานเอกสารภายในเวลาที่ กม.กำหนด ศาลมีอำนาจรับฟังได้

ฎ.๑๘๐๔/๓๒ ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา ๑๔ ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาดได้นั้น จะต้องพิจารณาเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ มาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ หากไม่ได้ความจริงดังกล่าว หรือจำเลยนำสืบได้ว่าอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย ให้ศาลยกฟ้อง เมื่อเอกสารหมาย ล.๑ ถึง ล.๑๖ เป็นพยานเอกสารที่อาจแสดงได้ว่าจำเลยจะชำระหนี้ให้โจทก์ได้ทั้งหมดหรือไม่ เอกสารดังกล่าวจึงเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องประเด็นข้อสำคัญในคดี และเมื่อศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจำเป็นจะต้องสืบพยานนั้นตามมาตรา ๘๗ (๒) แห่ง ป.วิ.พ. ประกอบกับมาตรา ๑๕๓ (เดิม) แห่ง พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.๒๔๘๓ ให้ศาลมีอำนาจรับฟังพยานเอกสารเช่นนั้นได้ แม้จะมีได้ส่งสำเนาเอกสารให้อีกฝ่ายหนึ่งในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดก็ตาม

จำเลยนำสืบพยานบุคคลหักล้างพยานเอกสารได้

ฎ.๙๒๓๗/๓๙ จำเลยทั้งสองให้การว่า โจทก์มอบเงินให้จำเลยที่ ๑ นำไปให้บุคคลภายนอกกู้โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ ๗ ถึง ๒๕ ต่อเดือน แล้วแบ่งผลประโยชน์กัน สัญญากู้ตามฟ้องโจทก์นำเงินมาให้จำเลยที่ ๑ ปล่อยกู้เพียง ๓๗๕,๐๐๐ บาท แต่โจทก์นำดอกเบี่ยอัตรา ร้อยละ ๒๕ ต่อเดือนเป็นเวลา ๑ ปี เป็นเงิน ๑,๑๒๕,๐๐๐ บาท รวมเข้ากับต้นเงินเป็นเงิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท แล้วให้จำเลยที่ ๑ ทำสัญญากู้โดยมีจำเลยที่ ๒ เป็นผู้ค้ำประกัน จำเลยที่ ๑ ขายบ้านพร้อมที่ดินของจำเลยที่ ๑ ชำระหนี้แทนโจทก์ให้แก่ ส.ไปแล้ว ๒๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือจำเลยที่ ๑ ก็ชำระคืนให้แก่โจทก์ครบถ้วนแล้ว คำให้การของจำเลยทั้งสองดังกล่าวจำเลยทั้งสองยอมนำสืบพยานบุคคลหักล้างได้ว่าสัญญากู้เงินดังกล่าวไม่ถูกต้องสมบูรณ์ทั้งหมด ไม่ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๙๔ วรรคท้าย นอกจากนี้ การที่ห้ามนำสืบพยานบุคคลเพื่อให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเอกสารอันเป็นการตัดรอนมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวย่อมขัดต่อ พ.ร.บ.ล้มละลาย อันเป็นกฎหมายพิเศษที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนซึ่งกำหนดให้เป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องพิจารณาเอาความจริงให้ได้ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวจริงหรือไม่ จำเลยทั้งสองชอบที่จะนำสืบพยานดังกล่าวได้

การถอนฟ้องคดีล้มละลาย

มาตรา ๑๑ เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ต้องวางเงินประกันค่าใช้จ่ายต่อศาลเป็นจำนวนห้าพันบาทในขณะยื่นคำฟ้องคดีล้มละลาย และจะถอนคำฟ้องนั้นไม่ได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต

...

ถอนฟ้องคดีล้มละลายได้เฉพาะในศาลชั้นต้นและก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

ฎ.๓๙๙๐-๓๙๙๑/๕๗ การถอนฟ้องคดีล้มละลายจะกระทำได้เฉพาะในศาลชั้นต้นและก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเท่านั้น และเป็นดุลพินิจของศาลชั้นต้นที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ถอนฟ้อง

ฎ.๑๖๓๖/๓๒ การถอนฟ้องคดีล้มละลายจะกระทำได้เฉพาะในศาลชั้นต้นเท่านั้น เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาแล้วแม้คดียังไม่ถึงที่สุดโดยมีอุทธรณ์ต่อมา โจทก์ก็จะขอถอนฟ้องในชั้นอุทธรณ์ไม่ได้

การกำหนดวันนั่งพิจารณา

มาตรา ๑๓ เมื่อศาลสั่งรับฟ้องคดีล้มละลายไว้แล้ว ให้กำหนดวันนั่งพิจารณาเป็นการด่วน และให้ออกหมายเรียกและส่งสำเนาคำฟ้องไปยังลูกหนี้ให้ทราบก่อนวันนั่งพิจารณาไม่น้อยกว่า ๗ วัน

ศาลออกหมายเรียกแจ้งกำหนดวันนั่งพิจารณาส่งให้ลูกหนี้ทราบก่อนวันนั่งพิจารณาไม่น้อยกว่า ๗ วัน ไม่ชอบ

ฎ.๕๘๙๘/๓๑ ศาลชั้นต้นออกหมายเรียกและส่งสำเนาคำฟ้องไปยังลูกหนี้ให้ทราบก่อนวันนัดพิจารณาคดีล้มละลายน้อยกว่า ๗ วัน การนัดสืบพยานโจทก์จึงมิได้เป็นไปตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ที่ศาลชั้นต้นสั่งว่าจำเลยขาดนัดพิจารณาและดำเนินการสืบพยานโจทก์ไปจึงเป็นเรื่องที่ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดระเบียบ ศาลอุทธรณ์สั่งเพิกถอนเสียได้ตาม ป.วิ.พ. ม. ๒๗ วรรคหนึ่ง

คดีล้มละลาย จำเลยจะยื่นคำให้การหรือไม่ก็ได้ ศาลจะสั่งว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การไม่ได้

ฎ.๕๙๗/๒๓ กระบวนพิจารณาคดีฟ้องให้ล้มละลายนั้น กม. ไม่ได้กำหนดวันยื่นคำให้การเหมือนคดีแพ่งธรรมดา ฉะนั้นจำเลยจะยื่นคำให้การหรือไม่ยื่นก็ได้ และหากจำเลยประสงค์จะยื่นคำให้การก็มีโอกาสยื่นได้ถึง ๗ วันเป็นอย่างน้อยก่อนวันนั่งพิจารณา แต่คดีนี้ปรากฏว่าจำเลยไม่มาศาลในวันนั่งพิจารณาและไม่ยื่นคำให้การ ทั้งมิได้ร้องขอเลื่อนหรือแจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่มาศาลเสียก่อนลงมือสืบพยาน เพิ่งจะมาศาลภายหลังเมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว ฉะนั้นที่ศาลมีคำสั่งไม่อนุญาตให้จำเลยยื่นคำให้การจึงชอบแล้ว

หากจำเลยจะยื่นคำให้การ ให้ยื่นก่อนวันนั่งพิจารณา ยื่นหลังสืบพยานโจทก์เสร็จไม่ได้

ฎ.๓๐๒๖/๕๑ พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “เมื่อศาลสั่งรับฟ้องคดีล้มละลายไว้แล้ว ให้กำหนดมานั่งพิจารณาเป็นการด่วนและออกหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องไปยังลูกหนี้ให้ทราบก่อนวันนั่งพิจารณาไม่น้อยกว่า ๗ วัน” การที่กฎหมายบัญญัติไว้ดังกล่าวก็เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในข้อที่ว่ากระบวนพิจารณาคดีล้มละลายนั้นให้ดำเนินไปโดยรวดเร็วกว่าคดีแพ่งสามัญ จึงกำหนดให้ศาลนั่งพิจารณาเป็นการด่วนโดยไม่ได้กำหนดวันยื่นคำให้การเหมือนคดีแพ่งสามัญ ฉะนั้น จำเลยจะยื่นคำให้การหรือไม่ก็ได้ และหากประสงค์จะยื่นคำให้การก็มีโอกาสยื่นได้ก่อนวันนั่งพิจารณา คดีนี้จำเลยเพิ่งมายื่นคำให้การต่อศาลภายหลังศาลล้มละลายกลางสืบพยานโจทก์เสร็จ ที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งไม่รับคำให้การของจำเลยจึงชอบแล้ว

จำเลยไม่มาศาลในวันสืบพยาน ไม่ขอเลื่อนคดีหรือแจ้งเหตุขัดข้อง ถือว่าจำเลยขาดนัดพิจารณา

ฎ.๗๒๖/๑๒ ในกรณีที่จำเลยไม่มาศาลในวันสืบพยานและไม่ได้ร้องขอเลื่อนคดีหรือแจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่มาศาลเสียก่อนลงมือสืบพยานซึ่งถือว่าจำเลยขาดนัดพิจารณานั้น ศาลจำต้องมีคำสั่งว่าจำเลยขาดนัดพิจารณาเสียก่อน แล้วจึงจะทำการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีไปฝ่ายเดียวตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.พ. มาตรา ๒๐๒ (เดิม) และมาตราต่อๆ ไปได้ หากไม่มีคำสั่งดังกล่าวเสียก่อนก็ไม่เป็นการพิจารณาฝ่ายเดียวตามกฎหมาย

การพิจารณาคดีของศาล

มาตรา ๑๔ ในการพิจารณาคดีล้มละลายตามคำฟ้องของเจ้าหนี้ ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ ถ้าศาลพิจารณาได้ความจริง ให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด แต่ถ้าไม่ได้ความจริงหรือลูกหนี้นำสืบได้ว่าอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้ศาลยกฟ้อง

- ถ้าศาลพิจารณาได้ความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ ให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด
- ถ้าไม่ได้ความจริง หรือลูกหนี้นำสืบได้ว่าอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้ศาลยกฟ้อง

ฎ.๑๘๒๓/๑๖ การพิจารณาคดีล้มละลายย่อมผิดแผกแตกต่างกับการพิจารณาคดีแพ่งสามัญ เพราะ พ.ร.บ.ล้มละลาย เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน มีผลในทางตัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายได้บัญญัติไว้ใน ม.๑๔ ว่า ในการพิจารณาคดีล้มละลายตามคำฟ้องของเจ้าหนี้ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ใน ม.๙ หรือ ม.๑๐ ถ้าศาลพิจารณาได้ความจริงให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด แต่ถ้าไม่ได้ความจริง หรือลูกหนี้นำสืบได้ว่าอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้ศาลยกฟ้อง

ตกลงกันว่าถ้าลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ ให้ศาลพิพากษาให้ล้มละลายไม่ได้

ฎ.๑๗๙/๒๔ คู่ความยอมความกันชำระหนี้ และว่าถ้าผิดนัดให้ศาลพิพากษาให้ล้มละลายตามฟ้อง ดังนี้ แม้จำเลยผิดนัด ศาลก็พิพากษาให้ล้มละลายทันทีไม่ได้

ศาลพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จำเลยขอทุเลาการบังคับคดีไม่ได้

ฎ.๗๖๐/๓๐ คดีล้มละลาย เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาดแล้ว ย่อมเป็นอำนาจของ จพท.ที่จะเข้าจัดการทรัพย์สินของจำเลยต่อไป จำเลยจะขอทุเลาการบังคับคดีตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๒๓๑ ดังเช่นคดีแพ่งธรรมดาหาได้ไม่

หมายเหตุ ฎ.๙๒๙/๓๘ วณฉ. ทำนองเดียวกัน

ประเด็นว่าจำเลยมีทรัพย์สินพอชำระหนี้ แม้จะมีได้กล่าวในศาลชั้นต้น จำเลยหยิบยกขึ้นว่ากล่าวในชั้นอุทธรณ์ได้

ฎ.๔๗๑/๔๒ พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๔ ให้ศาลพิจารณาเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ใน ม.๙ หรือ ม.๑๐ ที่จำเลยฎีกาว่า จำเลยมีทรัพย์สินหลายอย่างเพียงพอชำระหนี้โจทก์ได้ แม้จำเลยเพียงจะยกขึ้นอ้างในคำแก้อุทธรณ์แต่เป็นปัญหาอันเกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนจำเลยย่อมมีสิทธิยกข้อเท็จจริงดังกล่าวขึ้นอ้างในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกาได้ แม้จำเลยมิได้นำสืบพยานมาตั้งแต่ศาลชั้นต้นก็ตาม แต่การที่จำเลยเพียงแต่กล่าวอ้างลอย ๆ ได้โดยไม่มีพยานหลักฐานสนับสนุนให้เห็น จึงไม่มีน้ำหนักให้ศาลรับฟังเป็นความจริง

ป.วิ.พ.ว่าด้วยพยานหลักฐาน อาจไม่นำมาใช้โดยเคร่งครัดนัก

จำเลยไม่ส่งสำเนาพยานเอกสารให้โจทก์ ศาลมีอำนาจรับฟังพยานเอกสารนั้นได้

ฎ.๑๘๐๔/๓๒ เอกสารหมาย ล.๑ ถึง ล.๑๖ เป็นพยานเอกสารที่อาจแสดงได้ว่าจำเลยจะชำระหนี้ให้โจทก์ได้ทั้งหมดหรือไม่ เอกสารดังกล่าวจึงเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้อสำคัญในคดี และเมื่อศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจำเป็นจะต้องสืบพยานนั้นตามมาตรา ๘๗ (๒) แห่ง ป.วิ.พ. ประกอบกับมาตรา ๑๕๓ แห่ง พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ให้ศาลมีอำนาจรับฟังพยานเอกสารเช่นว่านั้นได้ แม้จะมีได้ส่งสำเนาเอกสารให้อีกฝ่ายหนึ่งภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (ฎ.๒๘๓๗/๓๙ วณจ. ทำนองเดียวกัน)

จำเลยระบุพยานเพิ่มเติมหลังสืบพยานโจทก์เสร็จ สมควรให้โอกาสจำเลย

ฎ.๓๖๐๖/๓๒ จำเลยยื่นคำแถลงขอระบุพยานเพิ่มเติมเมื่อสืบพยานโจทก์เสร็จแล้ว แต่ศาลชั้นต้นรวบรัดฟังคำพยานโจทก์ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวแล้วมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด โดยไม่รับบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมของจำเลยเพื่อให้โอกาสจำเลยนำพยานเข้าสืบ จึงไม่เพียงพอต่อการพิจารณาเอาความจริงตามมาตรา ๑๔ ดังกล่าว กรณีมีเหตุสมควรให้ศาลชั้นต้นรับบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมและดำเนินการสืบพยานจำเลยต่อไปก่อน

จำเลยแถลงยอมรับข้อเท็จจริงตามฟ้อง ขอเวลาหาเงินมาชำระหนี้ให้โจทก์ หากไม่ชำระยอมรับว่าจำเลยเป็นบุคคลมีหนี้สินล้นพ้นตัว โจทก์ไม่จำเป็นต้องนำสืบพยานหลักฐานเพื่อให้ได้ความตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ อีก

ฎ.๒๔๑๐/๓๔ โจทก์ฟ้องจำเลยว่าเป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนเกินกว่าห้าหมื่นบาท โจทก์ทวงถามรวมสองครั้งซึ่งมีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่าสามสิบวัน จำเลยเพิกเฉย ต้องด้วยข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัว ขอให้คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด ในวันนัดพิจารณาจำเลยแถลงยอมรับข้อเท็จจริงตามฟ้อง ขอเวลาสามเดือนเพื่อหาเงินมาชำระหนี้ให้โจทก์ หากไม่ชำระยอมรับว่าจำเลยเป็นบุคคลมีหนี้สินล้นพ้นตัว ดังนี้ โจทก์ไม่จำเป็นต้องนำสืบพยานหลักฐานเพื่อให้ได้ความตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ.ล้มละลายฯ เมื่อจำเลยไม่ได้นำสืบว่าจำเลยอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด และไม่ปรากฏเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย จึงมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยเด็ดขาด ตามมาตรา ๑๔

เหตุที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย เป็นดุลพินิจศาลที่จะหยิบยกขึ้นวินิจฉัย หากลูกหนี้ไม่
ขวนขวายชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ศาลอาจถือว่าไม่ใช่เหตุที่ไม่สมควรให้ล้มละลาย

ฎ.๒๙๐๒/๕๒ จำเลยเป็นหนี้โจทก์ตามคำพิพากษาตามยอมตั้งแต่ปี ๒๕๓๙ ซึ่ง
หลังจากศาลมีคำพิพากษาตามยอมแล้ว จำเลยมิได้ชำระหนี้ให้แก่โจทก์ จนกระทั่งโจทก์นำเจ้า
พนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาดได้เงินชำระหนี้บางส่วน หลังจากนั้น
จำเลยก็ได้ชำระหนี้ส่วนที่ค้างหรือติดต่อขอชำระหนี้แก่โจทก์แต่อย่างใด เมื่อนับระยะเวลา
จากศาลพิพากษาตามยอมในคดีแพ่งจนถึงโจทก์นำคดีมาฟ้องจำเลยเป็นคดีล้มละลายคดีนี้
เป็นเวลาเกือบสิบปีแล้ว พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงว่าจำเลยมิได้ขวนขวายชำระหนี้แก่โจทก์
กรณีจึงไม่มีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย ส่วนที่ว่าเมื่อศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์
ทรัพย์จำเลยเด็ดขาดในคดีหมายเลขแดงที่ ล.๕๑๑/๒๕๔๓ โจทก์มิได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ใน
คดีล้มละลายดังกล่าว และต่อมาศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายของจำเลย
ตาม ม.๑๓๕ (๒) นั้น เพียงแต่เหตุดังกล่าวยังไม่เป็นเหตุผลเพียงพอที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย

ลูกหนี้ขวนขวายชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ยังไม่สมควรล้มละลาย

ฎ.๒๗๙๐/๕๒ จำเลยกู้ยืมเงินและนำที่ดินจำนองเป็นประกันหนี้ ต่อมาจำเลยทำสัญญา
ประนีประนอมยอมความกับโจทก์และศาลพิพากษาตามยอม โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึด
ทรัพย์จำนอง จำเลยเจรจาขอผ่อนชำระหนี้โดยทำบันทึกปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ๔ ครั้ง และผ่อน
ชำระหนี้แก่โจทก์ ๗๕ ครั้ง เป็นเงิน ๕๕๗,๗๕๐.๒๔ บาท โดยยังไม่มีการขายทอดตลาด แสดงให้
เห็นว่าจำเลยขวนขวายชำระหนี้ให้แก่โจทก์ตลอดมา กรณีจึงมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย

เจ้าหนี้บังคับคดีแพ่งล่าช้า ไม่ใช่เหตุที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย

ฎ.๒๖๖/๔๕ การบังคับคดีเป็นสิทธิตามกฎหมาย โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา
ต้องดำเนินการบังคับคดีตามขั้นตอนให้ครบถ้วนภายในกำหนด ๑๐ ปี นับแต่วันมีคำพิพากษา
และตามคำบังคับที่ออกตามคำพิพากษานั้น ตาม ป.วิ.พ. ม.๒๗๑ ดังนั้น โจทก์จะบังคับคดีเมื่อใด
ภายใน ๑๐ ปี เป็นสิทธิที่โจทก์สามารถทำได้โดยชอบ จำเลยเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษามีหน้าที่
นำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ เมื่อจำเลยไม่ชำระจึงต้องรับผิดชอบหนี้ที่เพิ่มขึ้นจากจำนวนดอกเบี้ยที่
ศาลกำหนดไว้ในคำพิพากษาแก่โจทก์ หากเป็นผลจากการที่โจทก์ไม่ดำเนินการบังคับคดี การที่
โจทก์เพิกเฉยไม่ดำเนินการบังคับคดีในทันทีจึงมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย

ฟ้องคดีล้มละลายวันสุดท้ายที่มีสิทธิบังคับคดีแพ่งได้ โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยเป็นหนี้เจ้าหนี้รายอื่นอีก ถือเป็นเหตุที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย

ฎ.๗๒๕๘/๔๐ การพิจารณาคดีล้มละลาย ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงดังที่บัญญัติไว้ใน ม.๙ หรือ ม.๑๐ ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๔ เมื่อปรากฏว่านับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา โจทก์เพียงแต่ขอหมายบังคับคดีเท่านั้น มิได้ดำเนินการบังคับคดี คงปล่อยปลະละเลยมาเป็นเวลานานจนถึงวันสุดท้ายที่จะบังคับคดีได้จึงมาฟ้องขอให้จำเลยล้มละลาย ซึ่งมีขณะนั้นนับถัดจากวันฟ้องคดีล้มละลายนี้แล้ว หนี้ตามคำพิพากษาของโจทก์ก็พ้นกำหนดเวลาที่จะบังคับคดีได้ และเป็นหนี้ที่ไม่อาจจะขอรับชำระหนี้ได้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายพ.ศ.๒๔๘๓ ม.๙๔ (๑) และเมื่อไม่ปรากฏว่านอกจากโจทก์แล้วจำเลยเป็นหนี้บุคคลอื่นอีก กรณีจึงมีเหตุที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย

จำเลยต้องนำสืบให้เห็นว่ามีทรัพย์สินพอชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย

ฎ.๓๔๗๐/๔๒ โจทก์มีหนังสือส่งทางไปรษณีย์ตอบรับทวงถามให้จำเลยชำระหนี้แล้วสองครั้งซึ่งมีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่าสามสิบวัน จำเลยได้รับหนังสือแล้วไม่ชำระหนี้โจทก์ ทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยมีทรัพย์สินอื่นอันจะพึงยึดมาชำระหนี้ได้ กรณีเข้าข้อสันนิษฐานว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม ม.๘ (๕) (๙) นอกจากนี้ยังได้ความว่าจำเลยเสนอขอทำสัญญาประนีประนอมยอมความต่อโจทก์และต่อบริษัทธนาคาร อ. ที่ฟ้องเรียกหนี้ประมาณ ๘๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งจำเลยก็ยอมรับว่าไม่สามารถผ่อนชำระหนี้ให้แก่สถาบันการเงินได้ ดังนี้ เป็นกรณีลูกหนี้เสนอคำขอประนอมหนี้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตาม ม.๘ (๘) เมื่อจำเลยมิได้นำสืบให้เห็นว่ามีทรัพย์สินพอชำระหนี้ได้ทั้งหมดหรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย ศาลจึงต้องสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด

ฎ.๑๘๖๓/๔๕ จำเลยมีเงินเดือนและเบี้ยเลี้ยงรวมเดือนละประมาณ ๒๖,๐๐๐ บาท จำเลยเป็นหนี้โจทก์ ๑๐๔,๐๒๕.๓๙ บาท ซึ่งเป็นหนี้จากการใช้บัตรเครดิตซื้อสินค้าและเบิกเงินสดโดยจำเลยไม่เคยชำระหนี้แก่โจทก์เป็นเวลานานเกือบ ๔ ปี ทำให้จำนวนหนี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อนับถึงวันฟ้องมีจำนวน ๒๐๔,๖๐๐ บาท ซึ่งเมื่อเทียบกับรายได้ต่อเดือนของจำเลยแล้ว **จำนวนหนี้มีมากกว่ารายได้** แม้จำเลยเป็นข้าราชการมีเงินเดือน แต่เงินเดือนตลอดทั้งบำเหน็จบำนาญไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. ม.๒๘๖ (๒) จำเลยรับราชการมานาน แต่ไม่มีทรัพย์สินอื่นใดอีก แสดงว่าเงินเดือนและเบี้ยเลี้ยงของจำเลยมีเพียงแค่อำนาจซื้อในแต่ละเดือนเท่านั้น ไม่เหลือพอที่จะแบ่งไปผ่อนชำระหนี้แก่โจทก์ได้ เงินสะสมของข้าราชการมีสภาพเป็นส่วนหนึ่งของเงินเดือนข้าราชการ แม้จำเลยจะมีเงินสะสมในกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการก็ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีเช่นกัน ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวและไม่อาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด ทั้งพฤติการณ์ของจำเลยมิได้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในทางที่จะชวชนชวยเพื่อชำระหนี้แก่โจทก์ด้วยความสุจริตใจ คดีจึงไม่มีเหตุอื่นที่สมควรให้ **จำเลยล้มละลาย**

หมายเหตุ ขณะฟ้องคดีนี้ พ.ร.บ.ล้มละลายกำหนดจำนวนหนี้ไม่น้อยกว่าห้าหมื่นบาท

ลูกหนี้นำสืบได้ว่าอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด ศาลยกฟ้อง

ฎ.๓๙๓/๓๒ จำเลยเป็นลูกค้ากู้เบิกเงินเกินบัญชีตามบัญชีเงินฝากกระแสรายวันกับธนาคารโจทก์มาตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ โจทก์ยอมให้จำเลยกู้เบิกเงินเกินบัญชีบางครั้งเป็นจำนวนถึง ๑๖,๗๐๐,๐๐๐ บาท แสดงว่าโจทก์เชื่อว่าจำเลยมีความสามารถในการประกอบธุรกิจหากำไรมาใช้หนี้โจทก์ได้ บางครั้งจำเลยสามารถนำเงินเข้ามาหักบัญชีได้ ๔,๙๐๐,๐๐๐ บาท จนกระทั่งครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๒๘ จำเลยนำเงินเข้าหักบัญชี ๔,๔๕๓,๑๕๙.๐๕ บาท คงเหลือหนี้ถึงวันฟ้องเพียง ๗๖๑,๐๒๘.๓๒ บาท จำเลยเคยเป็นหนี้มีจำนวนมากกว่าจำนวนที่โจทก์ฟ้องหลายเท่าจำเลยยังสามารถชำระหนี้ได้และไม่ปรากฏว่าจำเลยเป็นลูกหนี้ของเจ้าหนี้รายอื่นอีก ทั้งจำเลยก็ยังประกอบธุรกิจการค้าเหมือนเดิมดังนี้ แม้โจทก์จะได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามมาตรา ๘ (๙) แห่ง พ.ร.บ.ล้มละลาย ก็เป็นแต่เพียงเหตุหนึ่งที่กฎหมายให้อำนาจโจทก์ฟ้องจำเลยให้ล้มละลายได้เท่านั้น ส่วนการพิจารณาคดีล้มละลายตามคำฟ้องของโจทก์นั้น ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคดีนี้จึงยังไม่พอถือว่าจำเลยสมควรตกเป็นบุคคลล้มละลาย

ลูกหนี้ร่วมมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่ เป็นเรื่องเฉพาะตัวของลูกหนี้ร่วมแต่ละคน

ฎ.๑๘๖๖/๔๘ การพิจารณาว่าลูกหนี้ร่วมคนใดมีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือไม่ หรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือไม่ เป็นเรื่องเฉพาะตัวของลูกหนี้ร่วมแต่ละคน จำเลยทั้งสามเป็นลูกหนี้ร่วมต่อโจทก์ตามคำพิพากษา ๕,๔๕๕,๐๙๔.๕๓ บาท และไม่มีทรัพย์สินอื่นใดนอกจากที่ดิน ๓ แปลงที่จำนองเป็นประกันไว้แก่เจ้าหนี้รายอื่น โดยไม่ปรากฏว่าทรัพย์สินที่จำนองเป็นประกันมีราคามากกว่าหนี้ที่จำนองเป็นประกันหรือไม่ จำเลยทั้งสามเป็นหนี้โจทก์ตามคำพิพากษามาโดยตลอดแต่มีได้ชวนชวายที่จะนำเงินมาชำระหนี้ จนโจทก์นำยึดทรัพย์สินจำนองออกขายทอดตลาดชำระหนี้ดังกล่าว จำเลยทั้งสามจึงมีหนี้สินล้นพ้นตัวและไม่มีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยทั้งสามล้มละลาย

ฎ.๔๒๘๗/๔๓ การพิจารณาว่าลูกหนี้ร่วมคนใดมีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลายนั้น เป็นเรื่องเฉพาะตัวของลูกหนี้ร่วมแต่ละคน แม้ข้อเท็จจริงจะฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๑ มีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่เมื่อโจทก์นำสืบว่า จำเลยที่ ๒ ต้องข้อสันนิษฐานว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัวโดยจำเลยที่ ๒ มิได้นำพยานเข้าสืบให้ศาลเห็นเป็นอย่างอื่น จึงต้องฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยที่ ๒ มีหนี้สินล้นพ้นตัว และการที่จำเลยที่ ๑ มีทรัพย์สินพอที่จะชำระหนี้แก่โจทก์ได้ ก็ถือไม่ได้ว่าเป็นเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยที่ ๒ ล้มละลาย

จำเลยฟ้องแย้งในคดีล้มละลายไม่ได้

ฎ.๕๑๘๙/๔๖ คดีล้มละลายศาลจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาได้เพียง ๒ ประการเท่านั้น ประการที่หนึ่งมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด ประการที่สองพิพากษายกฟ้อง บทบัญญัติมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย ไม่เปิดช่องให้ศาลมีคำวินิจฉัยในประเด็นอื่นใดนอกเหนือจากที่กล่าวได้ จำเลยจึงไม่มีสิทธิที่จะฟ้องแย้งให้ศาลมีคำพิพากษาให้โจทก์กระทำหรือไม่กระทำการใดได้เพราะเป็นเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม คำให้การของจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ กล่าวว่าขอปฏิเสธหนี้สินที่โจทก์ทั้งสามอ้างตามสัญญารับผิดชอบใช้หนี้เพราะเป็นสัญญาปลอม ซึ่งมีประเด็นที่โจทก์ทั้งสามจะต้องนำสืบถึงหนี้สินตามที่อ้างในคำฟ้อง และหากศาลพิจารณาแล้วเชื่อว่าสัญญารับผิดชอบใช้หนี้เป็นสัญญาปลอมดังที่จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ให้การต่อสู้ ศาลต้องพิพากษายกฟ้องสถานเดียวจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ จึงไม่มีสิทธิฟ้องแย้งขอให้ศาลพิพากษาว่าสัญญารับผิดชอบใช้หนี้เป็นสัญญาปลอม

หนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งมีมูลหนี้มาจากสัญญาที่ตกเป็นโมฆะ ฟ้องล้มละลายไม่ได้

ฎ.๖๖๘๔/๕๗ พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๒๒ และ ๒๔ เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว จพท.แต่เพียงผู้เดียวมีอำนาจในการจัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ สัญญาค้ำประกันที่จำเลยทำกับธนาคาร ก. ในช่วงเวลาที่จำเลยถูกศาลแพ่งสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาดจึงเป็นนิติกรรมที่กระทำไปโดยฝ่าฝืนต่อมาตรา ๒๒ และ ๒๔ และเป็นนิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ.มาตรา ๑๕๐ แม้ต่อมาศาลจังหวัดพลจะมีคำพิพากษาให้จำเลยชำระเงินแก่โจทก์ คำพิพากษาดังกล่าวก็ไม่ส่งผลผูกพันศาลในคดีล้มละลายเนื่องจากกฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน การที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือพิพากษาให้บุคคลใดล้มละลายย่อมกระทบถึงความสามารถสถานะและทรัพย์สินของบุคคลนั้นตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๑๔ การพิจารณาคดีล้มละลายตามคำฟ้องของโจทก์ศาลจึงต้องพิจารณาเอาความจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ จึงจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาดได้ เมื่อโจทก์นำหนี้ตามคำพิพากษามาฟ้องขอให้จำเลยล้มละลายโดยที่ดังกล่าวมีมูลหนี้มาจากสัญญาค้ำประกันที่ตกเป็นโมฆะจึงเป็นนิติกรรมที่ไม่มีผลตามกฎหมาย จำเลยไม่ได้เป็นหนี้โจทก์ตามมาตรา ๙ (๒) โจทก์ไม่มีสิทธินำหนี้ดังกล่าวมาฟ้องให้จำเลยล้มละลาย

ฎ.๑๕๕๐๖/๕๘ จำเลยทำสัญญาจ้างทำของกับโจทก์ในขณะที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยเด็ดขาด สัญญาจ้างทำของเป็นนิติกรรมที่ฝ่าฝืน พ.ร.บ.ล้มละลาย เป็นนิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์ต้องห้ามชัดแจ้งโดย กม. ตกเป็นโมฆะ ตาม ป.พ.พ. ม.๑๕๐ โดยไม่คำนึงว่าโจทก์ซึ่งเป็นคู่สัญญาจะทราบว่าจำเลยถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือไม่ แม้ต่อมาศาลชั้นต้นในคดีแพ่งจะพิพากษาให้จำเลยชำระเงินแก่โจทก์ คำพิพากษาดังกล่าวก็ไม่ผูกพันศาลในคดีล้มละลาย เมื่อโจทก์นำหนี้ตามคำพิพากษามาฟ้องขอให้จำเลยล้มละลายโดยมีมูลหนี้มาจากสัญญาจ้างทำของที่ตกเป็นโมฆะอันเป็นนิติกรรมที่ไม่มีผลตาม กม. จำเลยจึงมิได้เป็นหนี้โจทก์ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๙ (๒) โจทก์ไม่มีสิทธินำมูลหนี้ดังกล่าวมาฟ้องให้จำเลยล้มละลาย

คู่สมรสมีฐานะมั่งคั่ง อาจถือว่ามีสินสมรสมากพอที่จะชำระหนี้ได้ทั้งหมด

ฎ.๖๑๔๙/๔๘ ภริยาจำเลยถือกรรมสิทธิ์ในหุ้นของบริษัท ม. มูลค่า ๔๗ ลบ.เศษ ซึ่งเป็นสินสมรส หุ้นจึงเป็นของจำเลยอยู่ด้วยกึ่งหนึ่งมูลค่า ๒๓ ลบ.เศษ และมีมูลค่าต่ำกว่ายอดหนี้ตามฟ้องอยู่ ๕ ลบ.เศษ จำเลยย่อมมีสิทธิที่จะนำส่วนของจำเลยในหุ้นออกขายนำเงินมาชำระหนี้โจทก์ได้บางส่วน และหากจำเลยได้รับความช่วยเหลือจากภริยาจำเลยที่จะนำส่วนของภริยาจำเลยในหุ้นดังกล่าวออกขายด้วยเนื่องจากเป็นคู่สมรสกันก็จะสามารถชำระหนี้โจทก์จนครบถ้วนได้ จึงถือได้ว่าจำเลยอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมดอันเป็นเหตุมิให้ต้องถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ตาม ม.๑๔

ลูกหนี้มีความสามารถที่จะประกอบอาชีพ หรือมีรายได้มาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้ทั้งหมดภายในเวลาอันสมควร ถือเป็นเหตุที่ศาลพิพากษายกฟ้อง

ฎ.๑๘๘๕/๔๒ เมื่อโจทก์บังคับคดีแล้ว จำเลยผ่อนชำระเงินแก่โจทก์ครั้งละ ๑๐,๐๐๐ บาท บ้าง ๑๕,๐๐๐ บาท บ้าง เป็นระยะเวลาจนถึง ๑๓ ครั้ง แสดงว่าจำเลยชวนขวยรวบรวมเงินที่จะชำระหนี้แก่โจทก์ยังมีได้ละเอียดที่จะไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา แม้จำเลยเป็นหนี้โจทก์ แต่การที่จะให้บุคคลใดเป็นบุคคลล้มละลายนั้นใช่แต่ฟังว่าลูกหนี้เป็นหนี้แล้วต้องล้มละลายเสมอไป พฤติการณ์ที่จำเลยเป็นหนี้โจทก์ก็สืบเนื่องจากการค้าขายขาดทุน ไม่ปรากฏว่าจำเลยประกอบกิจการหรือก่อหนี้โดยทุจริตหรือเล่นการพนัน จำเลยมิได้เป็นหนี้เจ้าหนี้อื่นอีก หากให้เป็นบุคคลล้มละลายนอกจากจำเลยต้องออกจากงาน ต้องขาดสภาพที่จะหาเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ และยังก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ครอบครัว เมื่อจำเลยประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง มีที่ทำงานที่แน่นอน มีรายได้ตามภาวะเศรษฐกิจที่ยังชำระหนี้แก่โจทก์บางส่วนได้ ถือได้ว่าจำเลยยังมีความสามารถในการรวบรวมเงินชำระหนี้ กรณีจึงเป็นเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ตาม ม.๑๔

ประกอบอาชีพที่แน่นอน มีความสุจริตที่จะชำระหนี้ ไม่เป็นหนี้บุคคลอื่นอีก ยังอยู่ในวิสัยที่จะใช้ความรู้ความสามารถของตนเองหาเงินมาชำระหนี้ได้ ถือเป็นเหตุที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย

ฎ.๔๐๙๘/๔๘ จำเลยกับเพื่อนร่วมกันกู้ยืมเงินโจทก์เพื่อใช้เป็นทุนในการเปิดคลินิกทันตแพทย์ ต่อมาโจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่ง จำเลยไม่ได้ต่อสู้คดีเพราะเห็นว่าเป็นหนี้โจทก์จริง หลังจากนั้นจำเลยติดต่อชำระหนี้แก่โจทก์อีกหลายครั้งแต่ไม่สามารถตกลงกันได้ และเมื่อถูกฟ้องเป็นคดีล้มละลาย จำเลยก็ได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของโจทก์อีกเพื่อขอผ่อนชำระหนี้ ปัจจุบันจำเลยทำงานประจำที่คลินิกทันตกรรม มีรายได้ไม่ต่ำกว่าเดือนละ ๖๐,๐๐๐ บาท กรณีเห็นได้ว่าจำเลยกู้ยืมเงินโจทก์เพื่อลงทุนในการประกอบอาชีพโดยสุจริต แม้ไม่ประสบความสำเร็จก็ยังพยายามติดต่อชวนขายชำระหนี้แก่โจทก์เรื่อยมา การกระทำดังกล่าวย่อมแสดงถึงความรับผิดชอบของจำเลยในภาระหนี้ที่มีต่อโจทก์ เมื่อพิจารณาถึงฐานะของจำเลยซึ่งประกอบอาชีพทันตแพทย์และมีรายได้ในการประกอบอาชีพที่แน่นอน ประกอบกับความพยายามโดยสุจริตในการที่จะชำระหนี้ให้โจทก์ และไม่ปรากฏว่าจำเลยเป็นหนี้บุคคลอื่นอีก จำเลยยังอยู่ในวิสัยที่จะใช้ความรู้ความสามารถของตนเองหาเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ได้ กรณีจึงถือเป็นเหตุที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย

โจทก์ยังบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของจำเลยได้ ไม่สมควรพิพากษาให้จำเลยล้มละลาย

ฎ.๔๐๔๖/๔๑ จำเลยเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ห้องชุดและเป็นเจ้าของที่ดินมีโฉนดซึ่งมีราคาประเมินที่ทางราชการรับรองมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่าหนึ่งล้านบาท ทั้งจำเลยยังประกอบอาชีพเป็นกรรมการผู้จัดการบริษัทเอกชน มีรายได้เดือนละ ๗๐,๐๐๐ บาท เชื่อได้ว่าจำเลยมีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สินที่มีต่อโจทก์จำนวน ๗๒๙,๓๔๕ บาท และจำเลยยังประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงพอที่จะชำระหนี้ให้โจทก์ได้และแม้ว่าที่ดินและห้องชุดดังกล่าวจำเลยจะได้รับโอนกรรมสิทธิ์มาภายหลังจากที่โจทก์ได้ฟ้องคดีล้มละลายแล้วก็ตาม แต่ทรัพย์สินของจำเลยที่โจทก์อาจบังคับชำระหนี้ได้นั้นไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินที่จำเลยมีอยู่ก่อนหรือได้มาภายหลังจากที่จำเลยถูกโจทก์ฟ้องคดีล้มละลายแล้ว ย่อมเป็นทรัพย์สินที่โจทก์สามารถบังคับชำระหนี้ได้ หากมีกฎหมายกำหนดว่าต้องเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนฟ้องคดีล้มละลายไม่ จำเลยจึงมิใช่บุคคลมีหนี้สินล้นพ้นตัวที่ควรพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย

จำเลยอ้างพยานหลักฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินในชั้นอุทธรณ์ ศาลนำมารับฟังได้

ฎ.๑๘๕๗๓/๕๖ สำเนา น.ส. ๓ และหนังสือรับรองราคาประเมินที่ดินแม่จำเลยเพิ่งแสดงในชั้นอุทธรณ์ แต่ พ.ร.บ.ล้มละลาย เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ซึ่งมาตรา ๑๔ กำหนดให้ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงว่าลูกหนี้มีหนี้สินส่วนตัวหรือไม่ จำเลยจึงชอบที่จะเสนอพยานหลักฐานต่อศาลเพื่อให้ความจริงปรากฏได้ เมื่อราคาประเมินที่ดินทั้งสองแปลงและสำเนา น.ส.๓ เป็นเอกสารที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับรองความถูกต้องและโจทก์ไม่แก้อุทธรณ์โต้แย้ง จึงฟังได้ถึงความเป็นผู้มีสิทธิครอบครอง และราคาประเมินที่ดิน ๒ แปลงดังกล่าวเมื่อรวมทรัพย์สินจำนองที่เจ้าหน้าที่เดิมนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไว้และที่ดินของจำเลยตั้งวินิจฉัยข้างต้นแล้วจะมีราคามากกว่าหนี้ที่จำเลยค้างชำระโจทก์ตามคำพิพากษา จำเลยจึงไม่ได้เป็นผู้มีหนี้สินส่วนตัว

การนำหนี้ตามคำพิพากษามาฟ้องคดีล้มละลาย ต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติว่าด้วยอายุความ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๙๓/๓๒

ฎ.๕๑๑๙/๔๙ โจทก์นำหนี้ตามคำพิพากษาของศาลที่ถึงที่สุดแล้วมาเป็นมูลฟ้องขอให้จำเลยทั้งสองล้มละลาย มิใช่เรื่องการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง จึงไม่อาจนำบทบัญญัติเกี่ยวกับระยะเวลาการบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. ม.๒๗๑ มาใช้บังคับแก่กรณีนี้ได้ แต่เป็นกรณีที่โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองให้ล้มละลายโดยอาศัยมูลหนี้ตามคำพิพากษาของศาลซึ่งเป็นสิทธิเรียกร้องอันตั้งหลักฐานขึ้นโดยคำพิพากษาที่ถึงที่สุด มีอายุความ ๑๐ ปี ตาม ป.พ.พ. ม.๑๙๓/๓๒ เมื่อศาลมีคำพิพากษาคดีดังกล่าวเมื่อ ๓ ก.พ. ๒๕๓๘ โดยคู่ความมิได้อุทธรณ์ คดีดังกล่าวจึงถึงที่สุดเมื่อ ๓ มี.ค. ๒๕๓๘ การที่โจทก์นำคดีมาฟ้องขอให้จำเลยทั้งสองล้มละลายเมื่อ ๘ ก.พ. ๒๕๔๘ จึงอยู่ภายในกำหนดอายุความ ๑๐ ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด โจทก์มีสิทธินำหนี้ตามคำพิพากษานั้นมาฟ้องขอให้จำเลยทั้งสองล้มละลายได้

ฎ.๕๖๙๕/๕๘ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน

หน้าที่พินกำหนดเวลาบังคับคดี นำมาฟ้องให้จำเลยล้มละลายไม่ได้

ฎ.๙๔๒/๓๘ ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสามชำระหนี้แก่โจทก์เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๑ โจทก์ชอบที่จะร้องขอบังคับคดีแก่จำเลยทั้งสามภายในสิบปีนับแต่วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๑ ตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๒๗๑ แม้โจทก์ได้ขอหมายบังคับเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๒๑ แล้วนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำนองของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๒๑ ต่อมาเจ้าพนักงานบังคับคดีนำทรัพย์ดังกล่าวออกขายทอดตลาดในวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐ ก็ตาม ก็เป็นขั้นตอนของการดำเนินการบังคับคดี เมื่อหน้าที่โจทก์นำมาฟ้องคดีนี้โจทก์มิได้ดำเนินการบังคับคดีเสียภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษา โจทก์ย่อมหมดสิทธิที่จะบังคับคดีแก่จำเลยทั้งสาม โจทก์จึงไม่อาจนำหน้าที่พินกำหนดเวลาบังคับคดีดังกล่าวแล้วมาฟ้องจำเลยทั้งสามให้ล้มละลายได้

ฎ.๒๙๐๐/๔๓ กำหนดระยะเวลาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ เป็นระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายวิธีสบัญญัติ มิใช่เรื่องอายุความแห่งสิทธิเรียกร้องอันจะอยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติว่าด้วยอายุความตาม ป.พ.พ.อันเป็นกฎหมายสารบัญญัติ จึงไม่อาจนำบทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความสะกดเหตุกลงมาใช้บังคับแก่กำหนดระยะเวลาบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำนองภายในกำหนด ๑๐ ปี และจำเลยนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์บางส่วน เป็นเพียงขั้นตอนในการบังคับคดีเมื่อหน้าที่ค้างชำระโจทก์มิได้ดำเนินการบังคับคดีเสียภายใน ๑๐ ปี นับแต่วันมีคำพิพากษาโจทก์ย่อมหมดสิทธิที่จะบังคับคดีแก่จำเลยแล้ว โจทก์จึงไม่อาจนำหน้าที่พินกำหนดเวลาบังคับคดีมาฟ้องจำเลยให้ล้มละลายได้

จำเลยไม่ได้ให้การต่อสู้ว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความ ศาลมีอำนาจยกอายุความมาพิจารณาเป็นเหตุที่ไม่ควรให้จำเลยทั้งสองล้มละลายได้

ฎ.๒๘๐๑/๕๙ ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย ม.๑๔ ว่ามีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือไม่ แม้จำเลยทั้งสองไม่ได้ให้การต่อสู้ว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความ แต่เมื่อศาลล้มละลายกลางพิจารณาได้ความจริงว่าหนี้ของโจทก์ตามฟ้องขาดอายุความอันเป็นหนี้ที่จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้ต้องห้ามไม่ให้ขอรับชำระหนี้ตาม ม.๙๔ (๑) ศาลย่อมมีอำนาจยกอายุความมาพิจารณาเป็นเหตุที่ไม่ควรให้จำเลยทั้งสองล้มละลายได้

ฎ.๗๑/๒๒ คดีล้มละลายจำเลยไม่จำเป็นต้องให้การสู้คดีเช่นคดีแพ่งสามัญ จึงไม่มีประเด็นอย่างใดเกิดขึ้น การพิจารณาคดีล้มละลายแตกต่างกับการพิจารณาคดีแพ่งสามัญเพราะ พ.ร.บ.ล้มละลายเป็น กม.ที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน มีผลในทางตัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย ศาลจึงต้องพิจารณาเอาความจริงตาม ม.๑๔ ว่าคดีมีเหตุที่ควรหรือไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือไม่ ฉะนั้น แม้จำเลยจะมีได้ยกข้อต่อสู้ว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความ เมื่อทางพิจารณาได้ความว่าหนี้ตามฟ้องของโจทก์ขาดอายุความจึงเป็นหนี้ที่เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ตาม ม.๙๔ (๑) ถือได้ว่าเป็นเหตุที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลายตาม ม.๑๔ ดังกล่าว ศาลย่อมพิพากษายกฟ้องโจทก์เสียได้

หนี้ขาดอายุความไม่อาจขอรับชำระหนี้ได้ เป็นเหตุอื่นที่ไม่สมควรให้จำเลยล้มละลาย

ฎ.๑๓๒๘๓/๕๘ แม้จำเลยทั้งสองจะไม่ยื่นคำให้การและขาดนัดพิจารณา แต่การพิจารณาคดีล้มละลายตามกฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน มีผลในทางตัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์และพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย ศาลจึงต้องพิจารณาเอาความจริงตาม มาตรา ๑๔ ว่าคดีมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือไม่ เมื่อหนี้ของโจทก์ขาดอายุความ จึงเป็นหนี้ที่ไม่อาจขอรับชำระหนี้ได้ตามมาตรา ๙๔ (๑) ถือได้ว่ามีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยทั้งสองล้มละลายตามมาตรา ๑๔ ศาลย่อมพิพากษายกฟ้องโจทก์เสียได้ ปัญหานี้แม้คู่ความมิได้ยกขึ้นในชั้นอุทธรณ์ ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เนื่องจากเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๒ (๕) ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายฯ มาตรา ๒๘

นำหนี้ที่มีได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีก่อนมาฟ้อง เป็นเหตุที่ไม่สมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย

ฎ.๕๖๘/๒๕๐๖ จำเลยเป็นหนี้โจทก์ ๒ จำนวน โจทก์เคยฟ้องจำเลยให้ล้มละลายในหนี้จำนวนหนึ่งแล้ว แต่โจทก์ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ทั้ง ๒ จำนวนในกำหนด ศาลจึงสั่งยกเลิกการล้มละลาย โจทก์จะเอาหนี้ ๒ จำนวนนั้นมาฟ้องล้มละลายอีกไม่ได้เพราะถ้ายอมให้ฟ้องได้ก็เท่ากับอนุญาตให้ขยายระยะเวลาขอรับชำระหนี้อันผิดบทบัญญัติใน พ.ร.บ.ล้มละลาย การที่ศาลจะสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือให้ล้มละลายนั้นยอมทำให้ลูกหนี้ถูกจำกัดสิทธิและไม่สามารถจัดกิจการทรัพย์สินได้ด้วยตนเองจึงต้องเป็นไปโดยมีเหตุสมควรจริงๆ ไม่ใช่ให้ใช้กฎหมายล้มละลายเป็นเครื่องมือบีบคั้นลูกหนี้เท่านั้น จึงถือได้ว่าเป็นเหตุที่ไม่สมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ศาลต้องยกฟ้องตามมาตรา ๑๔ ตอนท้าย

ฎ.๕๘๘/๓๕ โจทก์เคยฟ้องจำเลยเป็นคดีล้มละลายจนศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว แต่โจทก์ยื่นคำขอรับชำระหนี้เมื่อเกินกำหนดเวลา โจทก์จึงหมดสิทธิที่จะเรียกร้องจากจำเลยในคดีล้มละลายได้ และปรากฏว่าคดีดังกล่าวมีเจ้าหนี้รายเดียวยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาแต่ก็ถอนคำขอรับชำระหนี้ไป ศาลจึงสั่งยกเลิกการล้มละลาย การที่โจทก์นำมูลหนี้รายเดียวกันมาฟ้องขอให้จำเลยล้มละลายเป็นคดีนี้อีก จึงถือได้ว่าเป็นเหตุที่ไม่สมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ศาลต้องยกฟ้องตามพ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๑๔

ฎ.๖๔๔๐/๔๘ หนี้ที่โจทก์นำมาฟ้องจำเลยให้ล้มละลายในคดีนี้เป็นหนี้ตามคำพิพากษาของศาลแพ่งคดีหมายเลขแดงที่ ๖๓๑๒/๒๕๓๗ ที่โจทก์อาจขอรับชำระหนี้ได้ในคดีล้มละลายของศาลแพ่งคดีหมายเลขแดงที่ ล. ๑๗๑/๒๕๔๑ แต่โจทก์มิได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีดังกล่าวจนต่อมาเจ้าหนี้ที่ขอรับชำระหนี้จำนวน ๓ ราย ได้ถอนคำขอรับชำระหนี้ในคดีดังกล่าวทุกราย ศาลแพ่งจึงถือเป็นเหตุไม่ควรถูกฟ้องให้ล้มละลายและมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายของจำเลยแล้ว แม้ผลของคำสั่งดังกล่าวไม่ทำให้จำเลยหลุดพ้นหนี้สินตาม พ.ร.บ. ล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๓๕ (๒) ประกอบมาตรา ๑๓๖ และโจทก์ยังอาจนำหนี้ตามคำพิพากษาของศาลแพ่งคดีหมายเลขแดงที่ ๖๓๑๒/๒๕๓๗ มาฟ้องจำเลยให้ล้มละลายได้อีกในคดีนี้ก็ตาม แต่พฤติการณ์ที่โจทก์ละเลยมิได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายของศาลแพ่งหมายเลขแดงที่ ล. ๑๗๑/๒๕๔๑ โดยไม่ปรากฏเหตุอันสมควรทั้งที่มีหน้าที่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ตาม พ.ร.บ. ล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๙๑ กรณีดังกล่าวจึงถือเป็นเหตุที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลายตามมาตรา ๑๔

คดีเดิมเจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้เมื่อพ้นกำหนด ในการฟ้องคดีใหม่ถ้าล่วงเลยขั้นตอนของ ม.๑๔ จนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้แล้ว เจ้าหนี้อาจมีสิทธินำหนี้ขึ้นมาขอรับชำระหนี้ได้

ฎ.๑๙๑๕/๓๖ พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๓๖ บัญญัติว่าคำสั่งยกเลิกการล้มละลายตาม ม.๑๓๕ (๑) หรือ (๒) นั้น ไม่ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นหนี้สินแต่อย่างใด แสดงว่ากฎหมายดังกล่าว มิได้ยกเว้นไว้ว่าหนี้ใดจะต้องหลุดพ้นเพราะคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย จึงแปลว่าหนี้สินทุกชนิด ที่มีอยู่ก่อนฟ้องอย่างไรก็คงเป็นหนี้อยู่เช่นเดิมอย่างนั้น แม้ในคดีนี้จะได้ว่าเจ้าหนี้เคย ฟ้องลูกหนี้ในมูลหนี้เดียวกันนี้เป็นคดีล้มละลายต่อศาลชั้นต้น และ จพท.มีคำสั่งไม่รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้เพราะยื่นพ้นกำหนด ๒ เดือน ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๙๑ แต่เมื่อศาล ชั้นต้นในคดีดังกล่าวเห็นว่าลูกหนี้ไม่ควรถูกพิพากษาให้ล้มละลาย จึงมีคำสั่งให้ยกเลิกการล้มละลายตาม ม.๑๓๕ (๒) แล้ว หนีดังกล่าวย่อมกลับสภาพเป็นหนี้ที่สมบูรณ์อันทำให้เจ้าหนี้อาจมีสิทธินำมาฟ้องร้องบังคับคดีได้ และนำมาขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้

หมายเหตุ

ฎ.๑๗๐๓-๑๗๐๔/๐๖ (ป) พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๒๗, ๙๑ ที่บัญญัติให้เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้ได้แต่เฉพาะต้องยื่นคำขอต่อ จพท. ภายใน ๒ เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้น หมายความว่าเฉพาะเมื่อคดีล้มละลายเรื่องนั้นยังดำเนินอยู่ เจ้าหนี้ต้องดำเนินการตามที่ กม.บัญญัติไว้เพื่อขอรับชำระหนี้ในคดีนั้น แต่คดีที่โจทก์ฟ้องมานี้ไม่มีคดีล้มละลายดำเนินอยู่ เพราะศาลมีคำสั่งยกเลิกคดีล้มละลายที่ศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยเด็ดขาดนั้นก่อนแล้วตาม ม.๑๓๕ (๒) เพราะเจ้าหนี้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ ๔ รายขอลอนคำขอทั้งหมด จำเลยจึงไม่ควรถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลาย คำว่า “หนี้สิน” ตาม ม.๑๓๖ นั้น ไม่มีข้อความใดแสดงให้เห็นว่าหมายความเฉพาะหนี้ที่ได้ยื่นคำขอรับชำระไว้แล้วในคดีล้มละลายเท่านั้น จึงไม่ชอบที่ศาลจะตีความเพิ่มเติมให้มีข้อจำกัดลงไปในบทกฎหมายนั้นอีกประการหนึ่ง ตาม ม.๑๓๕ (๑) หรือ (๒) นั้น เป็นกรณีที่ไม่มีเหตุผลใดๆ ที่จะทำให้หนี้สินระงับลง ม.๑๓๖ จึงระบุเป็นข้อยกเว้นไว้ สิทธิเรียกร้องของโจทก์ยังคงมีอยู่ตามเดิม โจทก์จะฟ้องเป็นคดีแพ่งธรรมดาหรือคดีล้มละลายก็ย่อมทำได้ตามสิทธิของโจทก์ ไม่มีเหตุที่จะวินิจฉัยสิทธิที่ว่านี้ให้แตกต่างกันไปแต่ประการใด โจทก์ย่อมฟ้องคดีขอให้ลูกหนี้ล้มละลายอีกได้

ฎ.๒๙๐๒/๕๒ การที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายของจำเลย ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา ๑๓๕ (๒) มีผลตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา ๑๓๖ แต่ก็หาทำให้ จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินแต่อย่างใดไม่ ทั้งไม่ต้องคำนึงว่าหนีดังกล่าวนั้นเจ้าหนี้จะ ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้หรือไม่ มีผลให้โจทก์ซึ่งไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ยังคงมีสิทธิที่จะ บังคับชำระหนี้ตามสิทธิที่มีอยู่ต่อไปเหมือนดังก่อนที่มีการฟ้องคดีล้มละลาย โจทก์จึงมีสิทธินำ มูลหนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งที่จำเลยค้างชำระมาฟ้องจำเลยเป็นคดีล้มละลายได้

เหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลายตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๔ ต้องหยิบยกในชั้น พิจารณาเอาความจริงตามคำฟ้องโจทก์ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด

ฎ.๔๔๖๔/๕๒ เหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลายตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ม.๑๔ เป็น ข้อที่ศาลขอที่จะหยิบยกในชั้นพิจารณาเอาความจริงตามคำฟ้องโจทก์ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่ง พิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด ดังนี้ แม้ภายหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลย เด็ดขาดแล้ว โจทก์จะได้รับชำระหนี้ครบจำนวนตามสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ แต่ก็ไม่อาจ ถือเป็นเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จำเลยล้มละลาย

จบการบรรยาย